

Poznaj podziemny Wrocław

s. 10-11

Adam Hawałej - przez 30 lat
fotografował Tadeusza Różewicza

s. 9

**60 proc. mieszkańców
Wrocławia jest w pełni
zaszczepionych**

/s. 3

**Zobacz większą
makietę Kolejkowa
w Sky Tower**

/s. 4

**Results of recruit-
ment for second-
ary school**

/s. 18

Głos Prezydenta

Szanowni Państwo,

W tym tygodniu wakacyjna pogoda we Wrocławiu nie rozpieszcza. Mam nadzieję, że bardzo bogata oferta kulturalna miasta pozwala Państwu na choć trochę wypoczynku także pod dachem. Wielu z nas czeka pewnie na festiwal filmowy Nowe Horyzonty, który za gości w naszym mieście już za tydzień, będziemy się starali, na ile pozwoli obecna sytuacja, na przywracanie możliwie wielu tego typu imprez do przestrzeni miejskiej.

I choć docierają do wszystkich nas różne sygnały ze świata, to wciąż wierzę, że bardzo aktywna kampania zachęcająca do szczepień, z której we Wrocławiu nie rezygnujemy, pozwoli Wrocławowi pozostać miastem bezpiecznym. Dzięki

Państwa odpowiedzialności jesteśmy na drugim miejscu wśród polskich miast pod względem liczby zaszczepionych osób, niech to jednak nie zatrzymuje nas przed zachęcaniem naszych znajomych do przyjęcia szczepionki. Sam zaszczepiony nie zamierzam, jak zresztą Państwo widzą, zaprzestać namawiania innych – Państwa także o to proszę.

Podobnie chciałem Państwu przypomnieć o Spisie Powszechnym, który prowadzi Główny Urząd Statystyczny. Rząd nałożył na wszystkich obywateli obowiązek uczestnictwa w spisie do końca września tego roku. Chcąc uniknąć kolejek, czy przeciążonych systemów, zachęcam do spisania się już teraz przez internet – szczegółowe informacje znajdą Państwo w biuletynie i na stronie www.wroclaw.pl. Sam spi-

sałem się w ten właśnie sposób i zajęło mi to 5 minut. Tych z Państwa, którzy wolą spisać się za pośrednictwem Rachmistrza Spisowego, zapraszam do budynku urzędu przy pl. Nowy Targ, każdego dnia roboczego czeka tam na Państwa pomoc w dokonaniu spisu – warto zrobić to jak najszybciej i pozwolić sobie na jeszcze odrobinę wakacji.

Pozdrawiam Państwa serdecznie z Mazur, gdzie pozwoliłem sobie wyjechać na krótki, choć, jak to zawsze na łódce – intensywny, tygodniowy odpoczynek.

Jacek Sutryk
 prezydent Wrocławia

Pogoda

6 SIERPNI
piątek

22°

7 SIERPNI
sobota

27°

8 SIERPNI
niedziela

21°

9 SIERPNI
poniedziałek

23°

10 SIERPNI
wtorek

23°

11 SIERPNI
środa

23°

Zabawa z historią w tle, czyli 150 lat MPWiK

Blisko 100 osób wzięło udział w grze miejskiej przygotowanej z okazji 150-lecia MPWiK. Uczestnicy odwiedzili 8 stacji zlokalizowanych w okolicach Zakładu Produkcji Wody „Na Grobli”, gdzie czekały na nich zadania i fragmenty opowieści o historii wodociągów Wrocławia.

Na trasie można było spotkać aktorów wcielających się w postaci znaczące w losach miejskich wodociągów, np. Johna Moore'a – autora projektu wieży ciśnienia, który zlecił im wykonanie własnej budowli z dostarczonych materiałów. Kolejnymi z zadań było m.in. zaprojektowanie kanalizacji czy odgadnięcie miejsc na zdjęciach z powodzi 1997 roku i odnalezienie ich na mapie Wrocławia. Owocna współpraca zakończyła się na jednej z miejskich plaż, gdzie uczestnicy mogli się zintegrować.

Aktualności

Spisz się! Po Krakowie weźmy Warszawę

Tylko do końca września trwa Narodowy Spis Powszechny. W wyścigu dużych miast Wrocław właśnie wyprzedził Kraków i goni Warszawę. Wygodnie jest spisać się w mobilnym punkcie.

Warto zrobić to w sierpniu, kiedy jeszcze nie wszyscy wrócili z wakacji. Osoby, które zaniedbają tego obowiązku muszą liczyć się z karą finansową. Grzywna to nawet 5 tys. zł.

Samospis najszybszy

66-letni Michał Dębiński spisał się sam – przez internet. – Zajęło mi to kilka minut, bo chciałem dobrze zrozumieć pytania – uśmiecha się wrocławianin. – Ale pytania są tak ogólne, że naprawdę nie jest to jakaś szczególna filozofia, a obowiązek obywatelski spełniłem.

Zadzwoń na infolinię

Pan Michał spisał się sam na swoim komputerze, bo zdążył zrobić to przed tym, jak skontaktował się z nim rachmistrz. Rachmistrz może do nas przyjść (nie musi się zapowiadać) albo zatelefonować spod numeru 22 828 88 88 lub infolinii spisowej 22 279 99 99.

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

Dlatego jeśli nie mamy możliwości dokonać tego samodzielnie przez internet, zadzwońmy na infolinię w dogodnym dla nas czasie i odpowiedzmy na pytania.

Podejdź do punktu

Mobilne punkty Narodowego Spisu Powszechnego we Wrocławiu w najbliższym tygodniu znajdą się:

■ **5.08**, w godz. 10.00–16.00, świetlica osiedlowa RO Polanowice-Poświętne-Ligota, ul. Kamieńskiego 256 (róg ul. Kamieńskiego/Polanowickiej) ■ **6.08**, w godz. 8.00–16.00, Centrum Handlowe ARENA, ul. Komandorska 66, w godz. 10.00–15.00, Wrocławski Zakład Aktywności Zawodowej, ul. Litomska 10a, w godz. 14.00–18.00, pl. Polski, okolice Cafe Pa-

norama ■ **7 i 8.08**, godz. 9.00–18.00, Aquapark Wrocław, ul. Borowska 99 ■ **10.08** w godz. 17.00–20.00, Wrocławski Klub Anima, ul. Pilczycka 47 ■ **11.08** w godz. 8.00–14.45, PUP, ul. Gliniana 20–22, budynek B.

Redakcja

Jak się spisać? www.spis.gov.pl

2 tys. zł dotacji na budowę przyłączy kanalizacyjnych

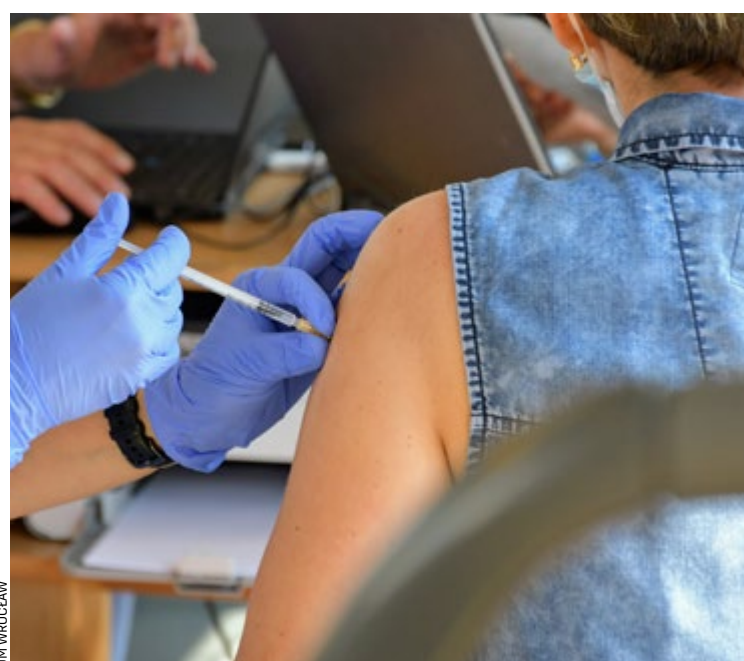
Nawet 5 razy mniej płaci przeciętnie 3-osobowa rodzina, która zrezygnowała z wywozu nieczystości wożem asenizacyjnym i przyłączyła swój dom do kanalizacji miejskiej. W budynku, w którym funkcjonuje szambo, miesięcznie za jego wywóz trzeba płacić 200–250 zł. Średnia opłata za ścieki po podłączeniu do sieci kanalizacyjnej zmniejsza się do 50 zł. Urząd Miasta Wrocławia udziela bezzwrotnej dotacji na budowę przyłączy kanalizacyjnych. Maksymalna kwota dotacji to 50 proc. poniesionych kosztów (faktury lub rachunki) na ten cel, nie więcej niż 2 tys. zł brutto. Wnioski o udzielenie dotacji wraz z załącznikami należy składać w Wydziale Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego Wrocławia, ul. Hubska 8–16, pok. 16, 18, 19, 20, tel. 71 799 67 00. Szczegółowe informacje i wniosek o przyznanie dotacji dostępne są na stronie bip.um.wroc.pl.

Deratyzacja letnia w centrum miasta w liczbach

Liczba kontroli: 150, dwa wnioski o ukaranie do sądu, w kilkunastu przypadkach zwrócono uwagę (drobne uchybienia w sposobie przeprowadzenia deratyzacji). – Jak wynika z danych, które mamy po przeprowadzonych kontrolach, coraz więcej właścicieli lokali i zarządców realizuje obowiązek deratyzacyjny i przestrzega obowiązujących terminów – mówi Jessica Wolska-Myszko z Wydziału Środowiska i Rolnictwa Urzędu Miejskiego Wrocławia. – Nieustannie pracujemy również nad tym, aby także mieszkańcy mieli świadomość, że wiele zależy od nich samych. Wystarczy wdrożyć w codzienne życie kilka dobrych praktyk, aby populacja tych gryzoni uległa zmniejszeniu, np. nie wyrzucać resztek jedzenia poza pojemniki na odpady czy zamykać dokładnie kłapy od tych pojemników.

Milion dawek = 400 tys. zaszczepionych

Ponad milion dawek szczepionki przeciwko COVID-19 podano we Wrocławiu. 60 proc. mieszkańców stolicy Dolnego Śląska jest już w pełni zaszczepionych, ale to za mało, by uchronić miasto przed kolejną falą zachorowań.

Dlatego Wrocław rozpoczyna kolejną, specjalną akcję szczepień i nową kampanię edukacyjną #WrocławSięSzczepi.

W sierpniu i we wrześniu będzie możliwość zaszczepienia się jednodawkowym preparatem Johnson&Johnson przy okazji dużych wydarzeń kulturalnych i sportowych we Wrocławiu.

– Będzie to okazja dla wszystkich jeszcze niezaszczepionych kibiców, żeby otrzymać szczepionkę – mówi prezes MPK we Wrocławiu Krzysztof Balawejder. – Nie trzeba się nigdzie rejestrować ani zgłaszać. Wystarczy, że masz skończone 18 lat i przyjdiesz z dowodem osobistym – dodaje. Medycyjni partne-

rzy akcji szczepień we Wrocławiu: Medfemina, Medinet i Wrocławskie Centrum Zdrowia będą szczepić na potańcówkach, przed meczem Śląska Wrocław czy w trakcie Europejskiej Nocy Literatury.

A w najbliższym czasie mobilny punkt szczepień, SZCZEPICIObus, zaparkuje w czwartek (5 sierpnia) w godz. 12.00–20.00 przy Alei Bielany, 7 sierpnia (sobota) w godz. 10.00–18.00 – pod Hydropolis, dzień później w dwóch miejscach: w godz. 9.00 – 12.30 pod kościołem przy ul. Macedońskiej 2, a od 13.00 do 16.00 będzie stał pod kościołem przy ul. Pszczelarskiej 10 na Ołtaszynie.

Redakcja

W SZCZEPICIObusie można zaszczepić się bez rejestracji

Aktualności

Zobacz makietę Kolejkowa w Sky Tower

Wrocławski ratusz, plaża miejska, sedesowce z pl. Grunwaldzkiego – takich nowości w miniaturze możemy spodziewać się na nowej, trzykrotnie większej wystawie Kolejkowa, przeniesionej z Dworca Świebodzkiego na I piętro Sky Tower. Otwarta jest 7 dni w tygodniu, od godz. 10.00 do 18.00.

Taniej z

NASZ
WROCŁAW

Bryłę pomniejszonego ratusza modelarze budowali pół roku. Wykonanie każdej figurki, potrzebnej do stworzenia scenki rodzajowej, zajmowało im od kilku do kilkunastu godzin. Ale Kolejkowo było gotowe do otwarcia w nowym miejscu już w Dzień Dziecka. Pierwsi zwiedzający mogli pojawić się jednak – z powodu odbiorów technicznych straży pożarnej – dopiero 30 lipca. Ale mówią zgodnie, że warto było czekać. Kolejkowo w Sky Tower zajmuje aż 1500 mkw., w tym 900 mkw. powierzchni wystawienniczej – trzy razy więcej niż na Dworcu Świebodzkim.

Ręczna efektowna robota

Na makiecie ustawiono 3763 figurki ludzi i zwierząt oraz 249 budynków – część z nich została przeniesiona z poprzedniej lokalizacji, a nowe elementy to wynik wytyżonej, trwającej niemal rok pracy 18 modelarzy. Każda figurka, podobnie jak 90 proc. reszty elementów makiety, powstawała ręcznie.

Wrocławski ratusz w Kolejkwie. Konferencja prasowa na schodach, gitarzyści pod pręgiem

– Ogólny zarys elementów mamy wcześniej podany, czyli gdzie mają stanąć na makiecie, natomiast wykonawstwo to w większości nasze pomysły. Dostałam informację, że mam stworzyć ośnieżone, dolnośląskie wzgórze, ale wszystko, co się potem wokół niego znalazło, to już moja inwen-

cja – opowiada jedna z modelarek Klaudia Sztandera.

Zdjęcia, plany, laser

Modelarze opierają się często na zdjęciach, a także na planach architektonicznych – w przypadku budynków, które na makiecie uzyskują

25 razy mniejsze gabaryty. – A jeżeli nie ma takich planów, to musimy sami laserowo pomierzyć dany obiekt, jego wysokość i szerokość, a potem odpowiednio go zeskalować – wyjaśnia inny modelarz Tomasz Lech. – Do budowania modeli wykorzystujemy PCV, szkło, styrodur, miedź, drewno – wylicza modelarz.

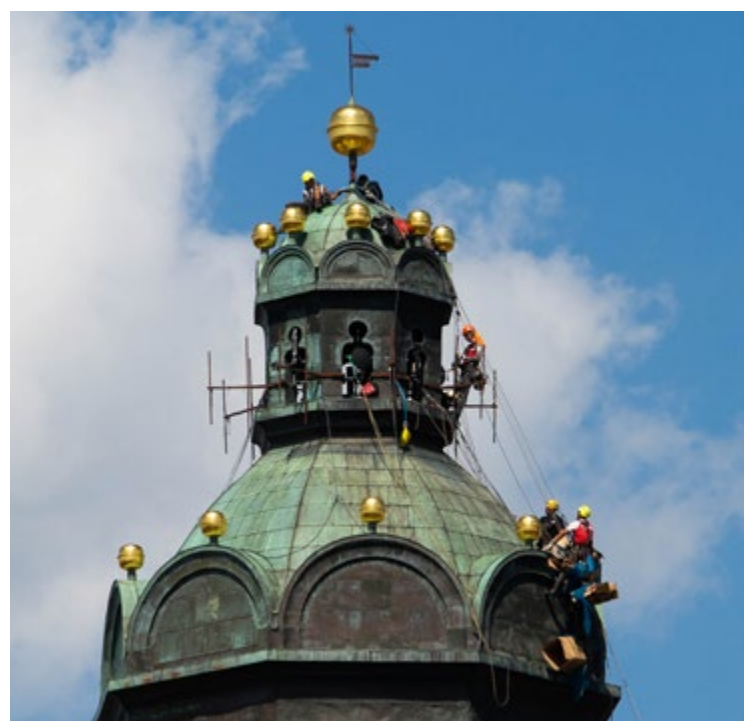
Oprócz nowoczesnego oświetlenia (system DMX, stosowany głównie przy imprezach estradowych), dzięki któremu na wystawie m.in. robi się na 4 minuty noc (od powolnego przejścia w pomarańczowe, potem przybiera barwę granatu i żółtą poświatę nocnego miasta) i 9-minutowy dzień, a także fantastycznych elementów dźwiękowych – gwaru rozmów, klaksonów samochodów, przejeżdżających pociągów itd. (wszystko sterowane elektronicznie w nowej sterowni) – zwiedzający dostaną także wodę. Dokładnie – odwzorowanie Odry z pływającymi po niej statkami. I... padający deszcz.

Zwiedzajcie na raty

Największa wystawa makiet kolejowych w Polsce, czyli Kolejkowo jest otwarte od poniedziałku do niedzieli w godz. 10.00–18.00 na I piętrze Sky Tower, ul. Powstańców Śl. 95. Ceny biletów wstępu wynoszą: 25 zł (normalny) i 20 zł (ulgowy), a w programie Nasz Wrocław – 23 zł i 17 zł. Zwiedzanie – ok. 1,5 godziny, ale są tacy, którzy potrafią podziwiać szczegóły i wcale się nie znudzić nawet 8 h.

Redakcja

Pożłacane kule zdobią wieżę kościoła garnizonowego

Dzięki alpinistom 16 kul wróciło na hełm ponad 90-metrowej wieży

Na kościół garnizonowy pw. św. Elżbiety wróciły zdemontowane w lutym miedziane kule. W ostatnich miesiącach przeszły lifting w pracowni konserwatorskiej, gdzie zostały pożłocane. Dzięki temu zabiegowi teraz zdobią hełm wieży bazyliki.

Kościół pw. św. Elżbiety staje się coraz piękniejszy i przechodzi kolejne etapy renowacji. Można już podziwiać elewację, która została gruntownie oczyszczona. Nowego wyglądu doczekały się też kule, które zdobiją hełm wieży kościoła garnizonowego. Byliśmy przy ich ponownym zamontowaniu.

– W lutym kule trafiły do warsztatu konserwatorskiego i uzyskały złoty blask. Z ciekawostek mogę zdradzić, że w największej kuli znajduje się kapsuła czasu, która została wbudowana podczas poprzedniego remontu. Jednak postanowiliśmy jej nie

otwierać, ponieważ ostatni remont był wykonywany stosunkowo niedawno – podkreśla Filip Orzechowski, kierownik robót.

Za prace przy poprawie stanu elewacji, odrestaurowanie miedzianych kul oraz położenie nowej dachówki odpowiada Przedsiębiorstwo Budowlano-Konserwatorskie CASTELLUM Sp. z o.o.

Na prace konserwatorskie przy Pomniku i Epitafium przyziemia wieży kościoła, przeznaczono 100 tys. zł. W latach 2006–2021 dotacje Miejskiego Konserwatora Zabytków na epitafia i elementy wystroju wnętrza świątyni

wyniosły łącznie ponad 3,2 mln złotych.

Na ścianach zewnętrznych kościoła oraz w jego nawach i kaplicach znajdują się najlepsze przykłady śląskiej rzeźby nagrobkowej. Wspaniałe i okazałe epitafia oraz pomniki nagrobne upamiętniają dawne elity Wrocławia i Śląska.

Prace restauratorskie w bazylice finansowane są przez parafię, prywatnych sponsorów, Ministerstwo Obrony Narodowej, samorząd województwa i gminę Wrocław.

Joanna Leja

Wrocław rozmawia

Tramwaj wodny na Odrze – podziel się opinią

Miasto analizuje możliwości uruchomienia tramwaju wodnego, który uzupełniłby dzisiejszą komunikację publiczną. W projekt włączyły się dwie wrocławskie badaczki z Uniwersytetu Ekonomicznego – Joanna Macalik i Hanna Adamiczka. Do końca sierpnia czekają na wasze sugestie.

Trasa Pilotażowa (8,7 KM)

1. Bulwar ks. Aleksandra Zienkiewicza	6. Bulwar Marii i Lecha Kaczyńskich	11. Zacisze – ul. Malinowskiego
2. Uniwersytet Wrocławski	7. Ul. Na Grobli – Polinka	12. Most Burzowy – ul. Pasterska
3. ul. Grodzka	8. PWR - Wyb. Wyspiańskiego	13. Most Warszawski
4. Bulwar Xawerego Dunikowskiego	9. Most Zwierzyniecki	14. Most Trzebnicki
5. Ostrów Tumski	10. Most Szczytnicki	15. Most Osobowicki – ul. Pasterska

Biuro Rozwoju Wrocławia zaprojektowało już linię pilotażową tramwaju wodnego. Na trasie znalazłoby się 15 przystanków, a jej pokonanie zajęłoby ok. 1,5 godziny

– W wywiadach będziemy pytać mieszkańców o ich potrzeby, pomysły, nadzieje związane z komunikacją rzeczna we Wrocławiu, ale też o dotyczące jej możliwe wady, obawy i bariery – wszystko po to, by przekazać twórcom tego projektu szereg propozycji wdrożeniowych, opartych na tym, co mówią sami mieszkańcy – zapowiada dr Joanna Macalik z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Jak udzielić wywiadu?

Każdy, kto chciałby udzielić wywiadu badaczkom, może zgłosić się e-mailowo na adres: tramwaj.wodny@ue.wroc.pl. W wiadomości oprócz danych kontaktowych należy podać także wiek, płeć, status zawodowy, osiedle Wro-

clawia, na którym mieszkamy, oraz informację, czy na co dzień korzystamy z komunikacji miejskiej. Na wasze zgłoszenia czekają do końca sierpnia.

Oprócz wywiadów z mieszkańcami, jesienią przeprowadzone zostanie również badanie ankietowe na próbie statystycznej. Zebrane w ten sposób informacje trafią do Biura Rozwoju Wrocławia, które pracuje nad koncepcją tramwaju wodnego.

Starania o fundusze

Pod koniec maja tego roku list intencyjny w sprawie projektu **Tramwaj Wodny w Aglomeracji Wrocławskiej** podpisali przedstawiciele 12 gmin: Wrocławia,

Obornik Śląskich, Czernicy, Malczyc, Środy Śląskiej, Siechnic, Oławy, Wołowa, Brzegu Dolnego, Miętkini, Lubczy i Brzegu. Teraz wspólnie starają się o dofinansowanie w ramach programu EUCF (European City Facility). Fundusze pozwoliłyby na opracowanie koncepcji inwestycyjnej takiego przedsięwzięcia. To od nich zależy, czy projekt tramwaju wodnego nabierze tempa. Decyzję EUCF poznamy prawdopodobnie jesienią.

Trasa pilotażowa

W Biurze Rozwoju Wrocławia zaprojektowano już tymczasem linię pilotażową. Łączyłaby ona rejon gmachu głównego Uniwersytetu Wrocławskiego ze służą Szczytniki i okolicami Politech-

niki Wrocławskiej, a następnie Starą Odrą i Kanałem Miejskim prowadziła w stronę mostów Osobowickich i śluzy Różanka.

Na trasie znalazłoby się 15 przystanków. Szacuje się, że pokonanie całej trasy zajmowałoby około 1,5 godziny. Nie wiadomo jeszcze, kto byłby operatorem takiego środka transportu: zewnętrzna firma czy miejski przewoźnik. To jedno z wielu pytań, na które miasto szuka nadal odpowiedzi.

Magistrat przeanalizował obszar całego Wrocławskiego Węzła Wodnego, na którym docelowo funkcjonować będą cztery trasy tramwaju wodnego, których przebieg wyznaczony został w oparciu o lokalne uwarunko-

wania oraz planowane inwestycje w rejonie rzeki Odry.

– Lokalizacja przystanków uwzględnia ważne miejsca na mapie Wrocławia oraz powiązanie z przystankami komunikacji publicznej. Zakłada się, że funkcjonowanie tramwaju wodnego będzie całoroczne, przy uwzględnieniu warunków pogodowych i stanu wód. Analizowane są także możliwości połączenia w przyszłości systemów tramwajów wodnych w gminach Aglomeracji Wrocławskiej położonych wzdłuż rzeki Odry – tłumaczy Mateusz Majka, koordynator ds. polityki rzecznej z Biura Rozwoju Wrocławia.

Maciej Wołodko

KONSULTACJE
SPOŁECZNE

POWIEDZ NAM, JAK...

SZCZEGÓŁY NA: www.wroclaw.pl/rozmawia

Komunikacja

Uwaga! Filmowcy na ulicach

Trwają zdjęcia do produkcji filmowej powstającej we Wrocławiu. Mieszkańcy muszą zwrócić uwagę na czasowe wprowadzenie znaków B-36 (zakaz zatrzymywania się) z tabliczką T-24 (pojazd zostanie usunięty z drogi na koszt właściciela) oraz czasowe wyłączenie ruchu.

5 sierpnia utrudnienia pojawią się na ul. Kościuszki, Stawowej i Rejtana. 7 sierpnia na ul. Kolejowej (na odcinku ok. 150 m od ul. Grabieżyńskiej w kierunku ul. Tęczowej). Z kolei w dniach 9-10 sierpnia uważnie na znaki powinni zerkać mieszkańcy ul. Świstackiego, Chudoby, Brzeskiej, Więckowskiego oraz osiedla Kozanów. Zaś 11 sierpnia kierowcy muszą się liczyć ze zmianami na mostach Chrobrego, gdzie zostanie zamknięty jeden pas ruchu. Szczegóły zmian na: www.wroclaw.pl.

Utrudnienia w centrum

- Od 6 sierpnia (godz. 19.50) do 7 sierpnia (godz. 7.00) swoje trasy zmienią tramwaje linii 6, 8, 11 i 23. Powodem jest wymiana klimatyzacji na jednym z budynków na pl. Bema.
- Tramwaje linii 6 pojadą w obu kierunkach od skrzyżowania ul. Jedności Narodowej i Słowiańskiej przez ul. Słowiańską, pl. Powstańców Wielkopolskich, ul. Chrobrego do ul. Drobnera.
- Tramwaje linii 8 zostaną skierowane objazdem w obu kierunkach od pl. Powstańców Wielkopolskich przez pl. Staszica, ul. Pomorską, Dubois i Drobnera do pl. Bema.
- Natomiast tramwaje linii 11 i 23 pojadą w obu kierunkach od skrzyżowania ul. Jedności Narodowej i Słowiańskiej przez ul. Słowiańską, pl. Powstańców Wielkopolskich, pl. Staszica, ul. Pomorską i Drobnera do pl. Bema.
- Autobusy linii 111 i kursy nocne linii 242 oraz 251 będą kursowały bez zmian przez ul. Bema i Poniatowskiego.

Będzie więcej zielonych przystanków

Zielony przystanek nieopodal Rynku spodobał się mieszkańcom Przedmieścia Oławskiego, którzy po rozmowie z radą osiedla wskazali, że chcą na przystankach więcej zieleni. Właśnie ruszyły prace projektowe.

Pilotażowy zielony przystanek powstał przy ul. Kazimierza Wielkiego. W ramach Wrocławskiego Budżetu Obywatelskiego posadzono rośliny odporne na suszę, zasolenie i zanieczyszczenia. Pojawiło się 12 donic oraz ławki.

– Po konsultacjach z radami osiedli, zorganizowaliśmy przetarg na opracowanie dokumentacji projektowej dla kolejnych zielonych przystanków. Taki pilo-

tażowy przystanek funkcjonuje już od października minionego roku na ul. Kazimierza Wielkiego, a mieszkańcy Przedmieścia Oławskiego wytypowali na swoim terenie kolejne lokalizacje – wyjaśnia Ewa Mazur z Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta.

Najpierw projekt

Ewa Mazur podkreśla jednak, że te rozwiązania z przystanku

„Rynek” nie zostaną powtórzone. Ten przystanek jest długi i daje więcej możliwości. Na wiadach na Przedmieściu Oławskim pojawi się między innymi po 10 pnączy.

Dokładny wygląd wiat przystankowych poznamy za mniej więcej pół roku – tyle czasu na stworzenie projektu dziewięciu przystanków w sześciu lokalizacjach ma firma Lege Artis z Lublina, która wygrała przetarg.

Po stworzeniu projektu ZDiUM rozpíše przetarg na realizację zadania, co oznacza, że przystanki powinny zazielenić się latem przyszłego roku.

Tu powstaną zielone przystanki

- przystanki tramwajowe „plac Wróblewskiego”,
- przystanki tramwajowe „Kościuszki”,
- przystanek tramwajowo-autobusowy „plac Zgody”,
- przystanek tramwajowo-autobusowy „Na Niskich Łąkach”,
- przystanek tramwajowy „Kra-kowska”,
- przystanek autobusowy „Dworcowa”.

– Na pewno nasadzenia będą wykonywane w gruncie, wokół wiat, po wcześniejszej rozbiórce nawierzchni peronu. To nawiązanie do modelu holenderskiego, gdzie mieszkańcy sadzą rośliny w chodnikach, zdejmując płyty chodnikowe bezpośrednio przy fasadach budynków – tłumaczy Ewa Mazur.

Donice z roślinami i ławki na przystanku „Rynek” powstały w ramach projektu WBO

Piotr Bera

Budują Park&Ride – sprawdź objazdy

Zaczyna się kolejny etap prac przy budowie Park&Ride na pętli tramwajowej Klecina. Dlatego od 7 sierpnia (sobota) tramwaje linii 2 i 17 dojadą tylko do pętli „Krzyki”. Utrudnienia mają potrwać około 3 tygodnie.

Łącznie 69 miejsc postojowych powstanie na nowym parkingu na Klecinie. Prace przy jego budowie idą pełną parą. – Parking znajduje się w środku pętli, więc tymczasowo zostanie zamknięte torowisko – mówi Bartosz Nowak z Wrocławskich Inwestycji. – Teren już jest oczyszczony, zamontowaliśmy krawężniki i przystępujemy do zrobienia wjazdu. Parking budowany jest w proekologicznej technologii pozwalającej na gospodarowanie wodami opadowymi – dodaje.

Prace potrwać około trzech tygodni. Od 7 sierpnia (sobota) zostaną wprowadzone zmiany w kursowaniu tramwajów linii 2 i 17, które dojadą tylko do pętli „Krzyki”. Pasażerowie, którzy skasowali bi-

let jednorazowy w tramwaju linii 2 lub 17 będą mogli kontynuować podróż autobusem zastępczej linii okresowej 717 oraz autobusami linii D i 107 na odcinku Krzyki - Klecina - Krzyki.

Wjazd na Park&Ride będzie dostępny dla kierowców posiadających aktualny bilet okresowy zakodowany na kartach Urbancard lub w aplikacji mobilnej, bądź posiadają ważną Kartę Parkingową zarejestrowaną przez ZDiUM. Z nowego parkingu mają korzystać przede wszystkim osoby przesiadające się do transportu zbiorowego.

Koszt inwestycji to blisko 2 mln zł.

Piotr Bera

Tramwaje linii 2 i 17 nie będą kursować do pętli Klecina

Z miasta

Pocztówki w geście solidarności dla Białorusi

Co miesiąc, w nawiązaniu do protestów podwórkowych na Białorusi, będzie można wziąć udział w akcji pisania pocztówek. Happeningi, które odbędą się w różnych miejscach Wrocławia, mają za zadanie zaktywizować mieszkańców wobec tematu więźniów politycznych.

Obecnie ponad 600 osób uznawanych jest za więźniów politycznych na Białorusi. Żadna z nich nie popełniła przestępstwa, ale trafiła do aresztu przez swoją aktywność obywatelską i poglądy polityczne. Wśród więźniów politycznych są przedstawiciele różnych grup wiekowych, zawodowych i społecznych. To m.in. dziennikarze, lekarze, studenci, sportowcy, malarze, artyści, liderzy opozycji, nauczyciele szkół wyższych, prawnicy.

Rocznica protestów

Projekt oficjalnie rozpocznie się 9 sierpnia (poniedziałek) o godz. 19.40 przy Pręgierzu w Rynku, przy okazji obchodów rocznicy protestów na Białorusi.

– Setki rodzin zostały same ze swoim nieszczęściem. Chcemy przekazać naszą solidarność z narodem Białorusi, wysyłając pocztówki z Wrocławia do więźniów politycznych i członków ich rodzin – tłumaczy Jan Markav ze Stowarzyszenia Solidarności z Białorusią, koordynator akcji.

Wolontariusze pomogą

Co miesiąc na różnych osiedlach Wrocławia będą zorganizowane

ULIANA NIKOLAENKO (2)

Jesień 2020. Akcja pisania pocztówek na wrocławskim Rynku dla więźniów politycznych i ich rodzin na Białorusi

stoiska, przy których wolontariusze pomogą wrocławianom podpisać pocztówki po rosyjsku lub białorusku. Dla uczestników akcji również będą przygotowane opowiadania o aktualnej sytuacji na Białorusi i pamiątki.

Dokładne terminy stoisk, gdzie będzie można wypełnić pocztówkę w geście solidarności, jeszcze nie zostały ustalone, ale już wiadomo, że akcje zaplanowano na Nadodrze we wrześniu, na Nowym Dworze

w październiku, na Krzykach w listopadzie i na Starym Mieście w grudniu.

W ramach projektu planowane są też uliczne koncerty i czytanie białoruskich wierszy po polsku.

Organizatorzy projektu

Projekt realizuje Kolegium Europy Wschodniej ze Stowarzyszeniem Białoruski Związek Solidarności przy wsparciu Miasta Wrocław i przedstawicielstwa Białoruskiego Domu we Wrocławiu.

Pytania dotyczące projektu można będzie kierować na adres e-mailowy: pocztowkabialorus@gmail.com lub poprzez portale społecznościowe Stowarzyszenia Białoruski Związek Solidarności: www.facebook.com/bzswroclaw, www.instagram.com/supolka_bel_wro/.

Paulina Czarnota

Sterowiec nad Wrocławiem

Przez cztery dni nad Wrocławiem krążył legendarny sterowiec o długości prawie 75 metrów i wysokości 18 m. Mieszkańcy polowali na niego i chętnie fotografowali.

Sterowiec Goodyear Blimp w zeszłym roku powrócił na europejskie niebo. Maszyna, którą określa się już mianem legendy, zapewnia relacje z najważniejszych imprez motorsportowych.

Sterowiec to półsztynny Zeppelin NT, który jest największym tego typu modelem na świecie. Ten międzynarodowy symbol, widoczny w przestworzach od 1910 r. jako ambasador marki Goodyear, nie tylko zapewnia niepowtarzalne wrażenia, ale jest także wykorzystywany do relacjonowania najważniejszych imprez sportowych, w tym 24-godzinnej wyścigu samochodowego Le Mans.

Objętość maszyny wynosi aż 8425 metrów sześciennych, dzięki temu jest bardzo dobrze widoczny nawet z daleka.

– To imponujący widok, na co dzień na niebie nie pojawiają się takie maszyny. Moje dzieci wypatrywały Blimpa od piątku i jak tylko się pojawił we Wrocławiu, śledziliśmy jego trasę. Wybraliśmy się nawet na wycieczkę rowerową i obserwowaliśmy niebo, żeby go podziwiać – opowiada pani Agnieszka z Kleczkowa.

Sterowiec przyleciał do naszego kraju 30 lipca (piątek) od strony Czech, po drodze minął Wałbrzych

i Świdnicę, by następnie osiąść na lotnisku w Szymanowie.

Blimp regularnie wzbijał się w niebo, zapewniając okolicznym mieszkańcom niepowtarzalne widoki. 2 sierpnia sterowiec Goodyear Blimp zakończył swoją wizytę w Polsce. Przelatując m.in. nad Lubinem, Głogowem i Zieloną Górą, udał się do Niemiec i dalej do Kopenhagi, gdzie będzie towarzyszył wyścigom Pure ETCR, czyli pierwszej na świecie serii wyścigów w pełni elektrycznych samochodów turystycznych wielu marek.

Joanna Leja

JOANNA LEJA

Zeppelin NT krążył nad miastem, tu uchwyciony na Osobowicach

Lato we Wrocławiu

WROkacje polecają poznać Wrocław na kółkach

Wrocław ma aż 292 km kwadratowych powierzchni. Żeby się po nim sprytnie poruszać i nie zmęczyć, wystarczą rolki albo hulajnoga. Do tego obowiązkowo kask. Dobrym rozwiązaniem jest też rower, jeśli nie zapomnimy nasmarować łańcucha. Ciekawym – zabytkowy tramwaj lub autobus.

Wakacje są dobrym czasem, by poznać swoje miasto. Zwłaszcza tak duże i bogate w atrakcje jak Wrocław. Na to nie trzeba poświęcać urlopu. Wystarczy nam czas przed lub po pracy i weekend. Nigdzie nie wyjedziemy, a odrywamy od codziennej rutyny.

Hulajnogą lub na rolkach

Deskorolka, rolki, hulajnoga czy bmx? Jeśli masz któryś z tych pojazdów, możesz przyjąć poćwiczyć jazdę na nim do jedyne go we Wrocławiu krytego skateparku. Skatepark Wrocław – Zajezdnia 31 mieści się przy ul. Legnickiej 65.

Każdy może tu przyjść i poprobować swoich sił. Zarówno dzieci z rodzicami, jak prawdziwi wirtuozi tricków. Każdego dnia są trzy sesje: poranna, popołudniowa i wieczorna. Najmłodszy są mile widziani z samego rana, średnio zaawansowani – w południe, a wyzownicy – wieczorem.

Na pewno każdy powinien mieć kask. Przydadzą się również ochraniacze na kolana i łokcie. Kto nie będzie wiedział, jak się zabrać do pokonywania przeszkód, obsługa skateparku udzieli wskazówek

Natalia i Mikołaj, prowadzący WROkacje, przez 4 odcinki programu szukali pomysłów na relaks

technicznych. I na pewno zaleci krótką rozgrzewkę.

Śmignij rowerem

Wrocław jest wręcz stworzony do jazdy rowerem. Wśród dużych miast Polski jedno z najbardziej

ciepłych. A ze względu na jego układ urbanistyczny, dużą liczbę rzek, linii kolejowych ma wiele miejsc, gdzie trudno jest poruszać się samochodem. Rowerem nie stoi się w korkach. – Staramy się, by tras rowerowych było jak najwięcej. Zależy nam, żeby wrocław-

wianie jeździli rowerem do pracy, na zakupy, na imprezę. Dbamy też o kontekst rekreacyjny – mówi Daniel Chojnacki, oficer rowerowy Wrocławia. Wszystkim poleca dojazd do miejskich atrakcji na dwóch kółkach. – Do beach baru czy zoo możemy dotrzeć w komfortowy

sposób, jadąc wśród zieleni, obok siebie i rozmawiać. Na takie trasy w zupełności holenderska koza nam wystarczy – podkreśla.

Warto jednak zadbać o nasmarowanie łańcucha, bo wtedy łatwiej i wygodnie się jedzie. Na takie miasto jak Wrocław, które w zdecydowanej większości jest płaskie, rower powinien mieć maksymalnie trzy biegi z tyłu w przerzutce.

Nie potrzebujemy specjalnego sprzętu ani niesamowitej kondycji. Jeśli ktoś nie dysponuje własnym, może wypożyczyć jeden z 2265 rowerów miejskich, które stoją zaparkowane w całym Wrocławiu

Babą Jagą lub ogórkiem

Wrocławska Linia Turystyczna działa od 26 czerwca. Oprócz Babą Jagą, czyli Juliuszem z roku 1929 (z fabryki Linke-Hofmann), w tym roku można przejechać się również zabytkowym autobusem – ikarusem czy jelcem, zwanym też ogórkiem. Autobusem dojedziemy w miejsca, gdzie żaden tramwaj nie dotrze, bo nie ma tam torów – np. do Hydropolis.

Anna Aleksandrowicz

Piknik przy Pergoli można spędzić w gronie najbliższych

Zrób piknik przy Hali Stulecia

W tym sezonie Hala Stulecia stawia na relaks na świeżym powietrzu. Do końca sierpnia, w weekendy, na tarasie letnim przy Pergoli można kupić zestawy piknikowe, które zostały stworzone z myślą o relaksie na terenach zielonych wokół Hali Stulecia.

Lato w mieście? To może piknik na Pergoli lub śniadanie na trawie? To nowa propozycja Hali Stulecia, która rozwija swoją ofertę gastronomiczną.

– Na piknik zapraszamy zarówno turystów i gości spoza Wrocławia, którzy chcą spędzić czas na Pergoli, jak i wrocławian, którzy szukają nieco bardziej ustronnych i kameralnych miejsc relaksu. Dla wszystkich znajdzie się tu dobra

przeźren – zachęca Jakub Grudniewski, prezes Hali Stulecia.

Zestawy piknikowe w zależności od opcji sprzedawane są w torbach lub koszach piknikowych. Różnią się zawartością. Do wyboru jest pięć różnych propozycji, w tym jedna wegetariańska. Cztery z nich są przeznaczone dla dwóch osób, ale organizatorzy przewidzieli

też opcję większą, rodzinną. Jest też wersja specjalna, podawana w pięknym wiklinowym koszu. Ten zestaw zawiera piknikowy koc.

Pełna oferta piknikowa dostępna jest na stronie www.halastulecia.pl.

Redakcja

Organizujesz wakacyjny wypoczynek lub wydarzenie, dodaj swoją ofertę na www.wroclaw.pl/go/dodaj-oferte

Lato we Wrocławiu

My wrocławianie

Różewicz wiedział, że ja w ogóle nie czuję poezji

– Lubię zdjęcie z parasolkami przed Muzeum Narodowym. Różewicz poprosił, abyśmy wyszli z wystawy we trzech, z Jerzym Nowosielskim, i zaproponował: „Panie Adamie, proszę zdjęcie na tle muzeum”. Uniósł skrzyżowane parasolki, uśmiechnął się, doskonale zagrał” – mówi w rozmowie z Magdaleną Talik Adam Hawała, który przez 30 lat fotografował wybitnego poetę i dramaturga. Powstało kilka tysięcy unikatowych zdjęć.

Cały czas mówiliście sobie z Tadeuszem Różewiczem per „pan”?

Od początku do końca. Byliśmy na luzie, bez dystansu, ale pewnej granicy szacunku w stosunku do siebie nigdy nie przekroczyliśmy.

Fotograf Krzysztof Gierałowski po sesji zdjęciowej z nim powiedział, że zazwyczaj ma dobry kontakt z osobami, które fotografuje. Różewicz jednak nie pozwalał mu się do siebie zbliżyć. Panu ta niełatwa sztuka się udało.

Jeśli fotograf ma ambicje, to stara się nawiązać taką relację z osobą fotografowaną, żeby strony ze sobą współpracowały. To podstawa sukcesu. I trzeba być neutralnym – relacja powinna być przyjazna, lecz w miarę obojętna.

Mnie Różewicz zaakceptował, choć w stosunku do dziennikarzy i reporterów stosował bardzo gęsty filtr, czemu się zresztą nie dziwię. Polubiliśmy się po pół roku, potem mieliśmy świetny kontakt, może dlatego że nie rozmawialiśmy o polityce, a o relacjach międzyludzkich i o tym, o czym piszą brukowce. Był wiernym czytelnikiem „Bilda”, którego kupowałem mu w Hotelu Wrocław i przywoziłem na Januszowicką. Cenił sobie tabloidy, bo choć były drastyczne w przekazie, zawierały też wiele życiowych hi-

stori.

Poza tym Różewicz był z natury trochę schowany, ale kiedy pozbywał się owej „szyby”, za którą czasem się skrywał, pozostawał bardzo ciepłym, sympatycznym człowiekiem. I bardzo plastycznym.

Potrafił pana czymś zaskoczyć?

Choćby chcąc sobie zrobić zdjęcie z muzykiem na moście katedralnym. Stał obok i był dumny, że ten nie reaguje i dalej gra. Nie mówiąc o kadrze z Jatek, kiedy zapozował z kozłem. Był ciepły, lubił się trochę powyglupiać. Ale aby zrobić mu nietypowe zdjęcie, potrzebne były podchody.

Jak namawiał go pan, aby zapozował?

Trzeba to było robić delikatnie i nie bezpośrednio. Nawet kiedy znaleźliśmy się już wiele lat, nigdy nie powiedziałem: „Panie Tadeuszu, niech pan tam stanie”, raczej: „Może się pan zatrzyma, porozmawiamy” nie mówiąc mu, że będę robił zdjęcia. Potrzebował takiej otoczki, przynajmniej ja tak sądziłem i to funkcjonowało. W ten sposób powstało parę tysięcy zdjęć.

Zwrócił panu kiedyś uwagę i powiedział, aby pan nie robił teraz zdjęć?

Zdarzało się, kiedy miał zły hu-

Adam Hawała (ur. 1945) - wrocławski fotograf, fotoreporter (najpierw Centralnej Agencji Fotograficznej, potem Polskiej Agencji Prasowej). Zajmował się głównie fotografią prasową w regionie Dolnego Śląska, ale dokumentował także wydarzenia w kraju i za granicą. Przez wiele lat fotografował realizacje teatralne Henryka Tomaszewskiego, Jerzego Grotowskiego, Jerzego Grzegorzewskiego i Tadeusza Różewicza.

mor albo mu to przeszkadzało. Pamiętam ostatnie zdjęcie, które mu zrobiłem – w Teatrze Współczesnym na próbie „Białego małżeństwa”. Pani Krystyna Meissner, ówczesna dyrektor teatru, chciała mieć dokumentację fotograficzną, a Różewicz powiedział, że wyłącznie ja mogę ją zrobić. Przyszedłem, siedzimy, jest ciemno. W pewnym momencie na scenie zaczyna się interakcja między aktorkami, Różewicz podchodzi bliżej, o czymś rozmawiają, ja robię kilka zdjęć.

I nagle się odwraca i mówi: „Wy-starczy”.

Bardzo ciekawa jest fotografia czytającego Różewicza, który leży na tapczanie – w drewniakach, z podkurczonymi nogami. Taki osobisty kadr.

A wszystkie zdjęcia z tej sesji były podgrywane. Nawiasem mówiąc, wtedy się jeszcze tak dobrze nie znaliśmy, może z pół roku, rok. Powiedziałem, że potrzebuję zdjęcia za biurkiem wyjaśniając: „Jest pan przede wszystkim poetą, który pracuje w domu”. Zostałem więc zaproszony na herbatę, pani Wiesława Różewicz podała ciasto, rozmawialiśmy, przyszedł jego syn Kamil i w pewnym momencie Różewicz mówi: „No to robimy zdjęcia”. Czytający na tapczanie – to była jego inicjatywa. Ja zrobiłem inne, kiedy siedzi za biurkiem. Bardzo naturalne, ale to wynikało z niepisanej komunikacji między nami. On wiedział, że nie pobiegnę z tymi zdjęciami do gazet. Chciałem wykonać dobry materiał.

Na wielu zdjęciach nieprzypadkowo fotografował go pan na łonie natury.

Sporo spacerowaliśmy: po parku Południowym, Szczytnickim, w Wojsławicach. Bywaliśmy w lesie bukowym pod Trzeb-

nicą i stamtąd pochodzi zdjęcie na rozstajnych drogach – błotniste pola, łąka, on stanął na rozdrożu, ja wszedłem na glinianą górkę, aby mieć lepszy kadr. Nasze spacerowanie nie miały jakiejś regularności, odbywałyśmy je na ogół spontanicznie. Zresztą zawsze padało pytanie, czy ja mam czas, bo znał realia pracy fotoreportera agencyjnego.

Bardzo ceniłem sobie kontakt z Różewiczem, bo nie musiałem udawać, że znam jego wiersze. Powiedziałem mu zresztą, że nie znam i nie czuję poezji w ogóle.

Nie namawiał pana do lektury?

Nigdy nie ingerował w mój tok myślenia. Często rozmawialiśmy o naszych synach albo o jego dorastającej wnuczce. Czasem podczas spacerów powstawała cała seria zdjęć. Ale dopiero teraz, w stulecie jego urodzin, dotarło do mnie, że fotografując go, dokumentowałem życie wielkiego człowieka. Nie uświadamiałem sobie tego wcześniej, bo relacja między nami była bardzo naturalna, niekoturnowa. Po prostu lubiłem tego faceta.

Rozmawiała Magdalena Talik

Tadeusz Różewicz przy pomniku Ku Czci Zwierząt Rzeźnych na wrocławskich Jatkach

Podziemny Wrocław czeka

Przez to, że działki budowlane były za drogie, a Rynek zbyt brudny, żeby toczyć przez niego beczkę z piwem. Ponieważ wrocławianie mieli sanitariaty i wodę bieżącą w domach. Dlatego, że cesarz Wilhelm II zażądał ufortyfikowania miasta, a Adolf Hitler kazał budować bunkry, by przygotować Wrocław na naloty. Oto powody, dla których Wrocław przez wieki rozrastał się pod ziemią.

Stanisław Kolouszek: – Piwnica Świdnicka ma istniejący legendarny tunel

– Najdłuższy odcinek, którym możemy obecnie przejść pod powierzchnią Wrocławia, mierzy jakieś 150 m i prowadzi od pl. Słowiańskiego do ul. Czochralskiego. Tunel jest drożny, można go przebyć bez problemu, choć nikogo nie zachęcam do nieautoryzowanych penetracji piwnic, kanałów ani jakichkolwiek ruin – zastrzega Stanisław Kolouszek z Wrocławskiego Stowarzyszenia Fortyfikacyjnego. Ukończył studia z zakresu bezpieczeństwa narodowego, a teraz robi doktorat w Instytucie Historii Uniwersytetu Wrocławskiego. Wyjaśnia nam, że podziemnego dworca i wrocławskiego metra nie znajdziemy. Chyba że zostaną wybudowane. Jednak legendy o nich są barwne i godne przytoczenia. Za to obiektów fortyfikacyjnych, a właściwie ich pozostałości, zarówno tych średniowiecznych, jak i nowożytnych (z XIX i XX wieku), piwnic, tuneli, kanałów, bunkrów i schronów mamy we Wrocławiu całe setki.

Piwnica większa od kamienicy

Nie tylko teraz działki budowlane są we Wrocławiu drogie. Wygląda na to, że było tak od niepamiętnych czasów. – Jeśli się nie umie budować do góry, buduje się w dół – uśmiecha się Stanisław Kolouszek i prowadzi nas na ul. św. Antoniego, by pokazać kamienicę nr 40, której piwnica znajduje się również pod podwórkiem. I wyjaśnia, że od XIII do początku XX wieku przy ulicach w pobliżu Rynku mieszkali kupcy, których wielką bolączką był brak miejsca na składowanie towarów. Dlatego budowali piwnice pod kamienicami i pod podwórkami, a potem je powiększali. Montowali nawet windy, by łatwiej było wydobyć stamtąd ciężkie ładunki. – Ta nasza piwnica nie jest jakaś duża, ale prowadzi do niej bardzo długie i strasznie kręte schody – opowiada dziewczyna z obsługi restauracji Karavan, otwierając nam bramę, żebyśmy mogli wejść na podwórko i zobaczyć drugą stronę kamienicy. – Właściwie większość obiektów przy św. Antoniego i Włodkowica ma piwnice ponad obrys budynku – tłumaczy Kolouszek.

Czyściej w tunelu niż w Ryнку

Przejście między Piwnicą Świdnicką, najdłuższą funkcjonującym bufetem zakładowym w Europie, a kamienicą Pod Żółtym Dzbaniem (teraz Rynek 23) istnieje naprawdę. Powstało z praktycznej potrzeby. Otóż jak sama nazwa wskazuje, w Piwnicy rajcowie wrocławscy i inni wrocławianie ze smakiem pili piwo ze Świdnicy. Wiemy, że do rodziny już wtedy wcale ich nie ciągnęło, a niejedna

Michał Budnik z Grupy Rekonstrukcji Historycznej Kreuz 1914 w pruskim mundurze przy ul. Pełczyńska 33. Obok historyczne zdj. z roku 1917 żołnierzy pruskich w Punkcie Oporu P

żona własnym drewniakiem drogę do domu pokazywać mężowi musiała. Gdy doszło do nieporozumienia i Świdnica piwa przysyłać już nie chciała, zaczęto je warzyć w pobliskiej kamienicy. Był rok 1519 i w Ryńku handlowano na całego inwentarzem martwym i żywym (bydło). Co spadło na ziemię, to na niej leżało i tworzyło tzw. warstwę mierzwy (nieczystości złożone m.in. z nawozu). Nawet dla współczesnych musiała być obrzydliwa, skoro wolano wykopać tunel czy połączyć piwnice, byle nie toczyć po niej beczki z chmielowym trunkiem.

Gigantyczny separator

Z budowli technicznych istnieje szereg różnych kanałów technologicznych, których najbardziej rozbudowaną sieć tworzy system kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Niemcy w XIX w. budowali w Breslau kanalizację ogólnospławną. To znaczy, że ścieki i deszczówka są do dziś transportowane jednym kanałem, a rozdzielenie ich następuje w obszernym podziemnym pomieszczeniu, zwanym separatorem. – Taki separator powiązany z syfonem prowadzącym ścieki pod dnem Odry do przepompowni w Porcie Miejskim znajduje się przy ul. Długiej i jest naprawdę gigantyczny – opowiada Stanisław Kolouszek.

Festung Breslau, czyli Twierdza Wrocław

W 1889 r. naczelne dowództwo armii niemieckiej podjęło decyzję o stworzeniu Festung Breslau. Budowano ją ponad 30 lat. W pierwszym etapie rozbudowy fortyfikacji (lata 90. XIX w. – 1918) powstało prawie trzy czwarte wszystkich umocnień. Pozostałe obiekty zbudowano w okresie międzywojennym oraz podczas samej II wojny światowej. Po wojnie rozpoczęto likwidację fortyfikacji, choć nie na całej linii umocnień. Na zespół obiektów twierdzy składa się wiele budowli militarnych, tworzących pierścień umocnień wokół miasta. Od strony południowej wewnętrzną linię obrony wyznaczał nasyp kolejowy, a od północy stanowiska obronne w linii rzeki Widawy. Dziś znajdziemy tam liczne schrony i forty piechoty. Jeśli ktoś chciałby się tam wybrać i obejrzeć wszystkie, najlepiej je-

Wyjście ewakuacyjne ze schronu p.atomowego z lat 50. ub. wieku, Rynek-Ratusz 15

Fort

na odkrycie przez turystów

STANISŁAW KOŁOUSZEK (3), MAREK KSIĘŻAREK (2), MUZEUM MILITARNE (2)

schronie piechoty nr 9,
piechoty nr 17 przy ul. Kutrzeby

śli to robi na dwóch kółkach z mapą „Obiekty militarne Wrocławia. Trasa rowerowa”, wydaną przez Wydział Inżynierii Miejskiej Urzędu Miejskiego Wrocławia. To wycieczka na kilka razy, bo trasa liczy 54 km, a żeby coś zobaczyć, dobrze jest zaopatrzyć się również w latarkę.

Fort nr 6 przy Polanowickiej

Tylko trzy (fort nr 6, 9 i 14) z 40 mniejszych i większych schronów i fortów Festung Breslau mają obecnie gospodarzy. Fortem Piechoty nr 6 opiekuje się Wrocławskie Stowarzyszenie Fortyfikacyjne. – Jesteśmy na etapie osuszania, ale można nas odwiedzać, by poczuć atmosferę I wojny światowej – zaprasza Stanisław

Kolouszek. Fort nr 6 przy ul. Polanowickiej na początku był zbudowany dla 250 żołnierzy, potem – 170. Na jedną izbę przypadało 24. Dzielne racje jedzenia były mizerne, ogrzewali się ciepłem z piecyka. Wentylacja pochodziła z wentylatora, która strasznie ha-

budowli – informuje Marek Łaciak, prezes fundacji zarządzającej fortem. Zaznacza, że jeśli wszystko pójdzie z planem, otwarcie muzeum nastąpi na wiosnę 2022 roku. Teraz obiekt przyjmuje gości trzy razy w roku: w Noc Muzeów, na Święto Wrocławia i w Święto Niepodległości. Odbywają się tam również inscenizacje i wodowiska

historyczne.

– Nasz fort zdobył w 1918 roku Wojciech Korfanty, śląski ojciec niepodległości Polski – opowiada. Korfanty na Królewskim Uniwersytecie we Wrocławiu studiował na wydziale filozoficznym.

5 schronów, 4 bunkry

Podczas II wojny światowej Adolf Hitler, gdy w 1942 Breslau przeżyło pierwsze bombardowanie lotnicze, kazał budować 5 schronów wolno stojących i cztery bunkry podziemne. Stąd mamy bunkry przy ul. Grabiszyńskiej, Białodrzewnej, Ładnej, Ołbińskiej i na pl. Strzegomskim. Schrony podziemne miały znajdować się pod pl. Solnym, Nowym Targiem, Dworcem Głównym i pl. Solidarności. Pod pl. Solnym, gdzie dziś mieści się muzeum Movie Gate, bunkier miał kanalizację, doprowadzony został prąd. Urządzono tam pralnię i kuchnię. W kilkunastu pomieszczeniach mogło się pomieścić ponad 200 cywilów podczas nalotów radzieckich. Pod pl. Nowy Targ zbudowano największy (dla ok. tysiąca osób) podziemny bunkier w całym mieście. Zorganizowano tam szpital polowy. Teraz jest zalany wodą, a obok wybudowano parking

podziemny. Ten pod Dworcem Głównym (na 500 osób) miał służyć przede wszystkim kolejarzom i pasażerom. Zbudowano go dopiero w 1944. Czwarty bunkier wg historyków powinien znajdować się pod pl. Solidarności, ale nie znaleziono go tam.

Poniemieckie tajemnice

Ze źródeł historycznych dobrze wiadomo, jak wyglądały fortyfikacje miejskie, a także umocnienia twierdzy państwowej od XVIII do początku XX wieku. Jednak nikt jeszcze nie dotarł do pełnej dokumentacji dotyczącej budowy schronów w okresie 1935–45.

Podczas Zimnej Wojny, w latach 1951–90, we Wrocławiu i w okolicy wybudowano ponad 250 schronów, zwanych potocznie przeciwatomowymi. – Dlatego możemy być jeszcze nieraz zaskoczeni – uważa Stanisław Kolouszek. – W najbliższej okolicy Wrocławia, w Bielanych Wrocławskich i pod Oławą, znajdują się obiekty z okresu Zimnej Wojny o imponujących rozmiarach (800 mkw.), dla 40 osób każdy, do tego świetnie zamaskowane – podkreśla Wrocław ma do wykorzystania w najbliższych latach marketingowo i turystycznie ogromny potencjał związany z dziedzictwem architektury militarnej i legendą Festung Breslau.

Anna Aleksandrowicz

Miejska legenda stacji metra

Są ludzie, którzy będą się zaklinać na grób matki i ojca, że przechadzali się tunelami kolejowymi pod dworcem Wrocław Główny. Skąd te tunele? Po II wojnie światowej pod tym placem istniał schron z II wojny światowej. W nim, na skutek różnych problemów technicznych nabrała się woda opadowa. Kiedy w początku lat 60. próbowano ją wypompować, okazało się, że nie da się jej usunąć. Strażacy podejmowali próby coraz silniejszymi pompami. Rezultat ciągle był ten sam – poziom wody w schronie ani drgnął. Wtedy pletwonurkowie zanurkowali na drugi albo trzeci poziom schronu, gdzie w wodzie stały łóżka szpitalne, na których leżały kościotrupy. Nurkowie dalej szukać nie mogli – a coś tam jeszcze niżej było – gdyż natknęli się na miny. W innej wersji jednak, nurkowie min nie zauważyli, za to na trzecim poziomie schronu, czyli na głębokości 20 m, znaleźli podziemną stację kolejową. Jest on czasem lokalizowany w rejonie ul. Dworcowej albo Gwarnej. W mniej znanej wersji wejście do podziemi miałyby się znajdować w... piekarni przy ul. Rejtana.

Nasze osiedla

Afryka w dawnej zajezdni Dąbie

Afrykańskie kobiety szyją sa- szety. Ale nie tylko, bo także torebki, portmonetki, kurtki bomberki, sukienki, spodnie i poduszki z oryginalnych afrykańskich materiałów w tradycyjnych benińskich wzorach i kolorach. Te, które będzie można nabyć 6 i 7 sierpnia od godz. 17.00 w Cza- soprzeźstrzeni (ul. Tramwajo- wa 1-3, dawna zajezdnia MPK Dąbie), powstały w wiosce Grand Popo w Beninie. O tym, dlaczego tam i jak znalazły się we Wrocławiu opowie 7 sierp- nia o godz. 17.30 organizator- ka kiermaszu Iwona Kubiak. Wstęp wolny.

Puzzlowa sobota w CK Zamek

Lubisz układać puzzle? Chciał- byś zobaczyć wzory ułożone przez innych lub wziąć udział w wyścigu na czas w układa- niu puzzli? Koniecznie zajrzyj w sobotę (7 sierpnia) do Cen- trum Kultury Zamek w Leśnicy (pl. Świętojański 1). Spotkasz się tam z innymi maniakami puzzlowania i wymienisz się doświadczeniami. Będzie też można poszerzyć swoją kolekc- ją. Wstęp na spotkanie miło- śników puzzli, które potrwa od godziny 13.00 do 19.00, jest bezpłatny.

Targi Rękodzieła w Pod Ciśnieniem

Jeśli jesteś fanem rękodzieła, nie przegap letniej edycji Tar- gów Rękodzieła na patio w Pod Ciśnieniem przy ul. Sudeckiej 96 (wejście od strony al. Aka- cjowej). Swoją obecność zapo- wiedziało ponad 40 wystaw- ców. Będzie można zobaczyć i kupić szkło, ceramikę, biżu- terię, ręcznie robione szale, bluzy, nerki, plecaki, worki, gry wspomagające naukę języ- ków obcych, grafiki, personali- zowane, ręcznie robione kartki, boxy, kwiaty, makramy i wiele innych unikatowych rzeczy. Targi Rękodzieła odbędą się w sobotę i niedzielę (7-8 sierp- nia) w godzinach 10.00 - 16.00. Wstęp jest bezpłatny.

PRZEDMIEŚCIE OŁAWSKIE

Nowy blok sportowy rośnie w oczach

Uczniowie XIII LO przy ul. Hauke-Bosaka będą mogli korzystać z nowego kompleksu sportowego.

– Tutaj będą także trenować szermierze z liceum przy ul. Trau- gutta. Natomiast po godzinach zajęć sale mogą być wynajmowa- ne – mówi Bartosz Nowak z Wro- cławskich Inwestycji.

Siedmiokondygnacyjny kom- ples sportowy z budynkiem XIII LO połączy łącznik, który zosta- nie wybudowany na 1. piętrze. Po lekcjach będzie on zamykany, ale do budynku hali będzie można się dostać osobnym wejściem, żeby wieczorem udostępnić sale do tren-ingu mieszkańcom.

– Łącznik pojawi się w jednej z do- tychczasowych klas, gdzie wybije- my okno. Będzie stalowy z całko- witym przeszkleniem po bokach. Uczniowie nie będą musieli opusz- czać szkoły, żeby dostać się na salę – podkreśla Mateusz Barczyk, kie-

Obecnie trwa montaż stolarki okiennej oraz tynkowanie. Koszt całej inwestycji to 20 mln zł

ownik robót Haras Budownictwo, która realizuje inwestycję.

Na parterze będzie sala szermier- cza, na pierwszym piętrze sala ta-

neczna i główna sala sportowa. Na trzecim znajdzie się widownia, a na pozostałych dwóch będą pomiesz- czenia techniczne. Nie zabraknie windy. Jeśli prace pójną zgodnie

z planem, uczniowie mają sko- rzystać z obiektu w roku szkolnym 2022/2023.

Piotr Bera

MAŚLICE

Budowa CAL przy Suwalskiej już na finiszu

Biblioteka, klub seniora, biuro rady osiedla, a także sale do prowadzenia zajęć kulturalnych i edukacyjnych – to wszystko znajdzie się w nowym Centrum Aktywności Lokalnej przy ul. Suwalskiej 11. Prace przy jego budowie dobiegają końca.

Do nowego budynku przeniesie się też biblioteka

Odbiory techniczne powinny za- kończyć się do połowy sierpnia.

Nowe miejsce spotkań dla mieszk- ańców Maślic znajduje się pod adresem Suwalska 11, w sąsiedz-

osiedla, klub seniora, pomiesz- czenie dla matki karmiącej, sale wielofunkcyjne. Budynek został wyposażony w aneks socjalno- kuchenny i sanitariaty.

– W projekcie wykorzystano roz- wiązania ekologiczne. Postawio- no na fotowoltaikę, wentylację mechaniczną, a wody opadowe będą zasilać tereny zielone przy obiekcie – zaznacza Bartosz No- wak z Wrocławskich Inwestycji, spółki miejskiej, która koordynuje budowę.

Budynek jest też dostoso- wany dla osób z niepeł- nosprawnościami. Wokół posadzono zieleń, zbu- dowano chodniki i miej- sca postojowe. Teraz bę- dzie urządzone wnętrze obiektu. We Wrocławiu powstało już kilkanaście Centrów Aktywności Lokal- nej. Budowa tego kosztowała ok. 4 mln zł.

Paulina Czarnota

Odwiedź Dolny Śląsk

KOWARY

Tutaj poznasz skarby Dolnego Śląska w miniaturze

Kowary położone są pomiędzy Karkonoskim Parkiem Narodowym i Rudawskim Parkiem Krajobrazowym. Okolice miasta idealnie nadają się do rodzinnych pieszych wycieczek, biegów górskich, nordic walking oraz lotów na paralotniach. Panują tu przyjazne warunki dla miłośników rajdów konnych i wypraw rowerowych.

Kowary to jedna z najstarszych miejscowości Dolnego Śląska. Jej powstanie i rozwój związany był z górnictwem i kowalstwem. Według podań, w 1148 roku, waloński gwarek Laurentius Angelus dokonał na zboczu góry Rudnik odkrycia rudy żelaza. Wkrótce w dolinie potoku Jedlica zaroilo się od dymarek i kuźni. W roku 1513 król Czech i Węgier Władysław II Jagiellończyk nadał Kowarom prawa miejskie.

Kowarska Starówka

W najstarszej części miasta można poczuć historię i upływający czas. Najciekawsze fragmenty Starówki zostały wyłączone z ruchu kołowego i stanowią dziś urokliwy deptak miejski. To miejsce trzeba odwiedzić w samo południe, gdy Starówkę wypełniają dźwięki hejnału, płynące prosto z ratusza. Uważny słuchacz wyłowi w nich stukot kowalskiego młota symbolizującego pięć wieków historii i tradycji górniczej Kowar. Podczas spaceru po sercu miasta warto zobaczyć XIV-wieczny kościół pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny, XVIII-wieczny ratusz, rokokowe i klasycystyczne kamieniczki i ozdobiony freskami Dom Tradycji Miasta.

Mostki, podziemia i miniatury

W Kowarach domy stoją po obu stronach górskiej rzeczki. Dlatego w miarę rozrastania się miasteczka, niezbędna była budowa nad Jedlicą mostów, mostków i kładek. Obecnie jest ich ponad 50. W przeliczeniu na głowę mieszkańca Kowary mają ich więcej niż Wrocław. Na turystów czekają też dwie podziemne

W samym sercu miasta znajduje się XVIII-wieczny ratusz

trasy - Sztolnie Kowary w Kopalni „Liczyrzepa” oraz Kopalnia Uranu „Podgórze”. To pozostałości kopalni uranu, wydobywanego tutaj po wojnie. Trasa w kopalni „Liczyrzepa” ma 1200 metrów długości, a w „Podgórze” do obejrzenia są tunele długie na 1600 m.

Popularną atrakcją Kowar jest Park Miniatur Zabytków Dolnego Śląska. To ponad 60 obiektów z całego regionu – modele pałaców, zamków, kościołów i innych charakterystycznych budowli w skali 1:25. Wizyta w parku to doskonała okazja na poznanie najciekawszych miejsc Dolnego Śląska podczas godzinnego spaceru. Aby później wygląd modelu skonfrontować z oryginałem.

Klimatyczny Wojków

Wojków to była uzdrowiskowa część Kowar. Leży w granicach Rudawskiego Parku Krajobrazowego, u podnóża trzech wzniesień: Parkowej, Bukowej i Średnicy. Na początku XX w. stał się popularną wsią klimatyczną. Najcenniejszymi zabytkami z tego okresu są

dawne sanatoria: Wysoka Łąka oraz Bukowiec. Dziś to najpiękniejsze i najładniej położone szpitale w Polsce. Wyjątkową ciekawostką są leśne grobowce, w których spoczęli książę Henryk XXX Reuss i jego małżonka księżniczka Feodora – najstarsza prawnuczka Królowej Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Bryta-

ni, Wiktorii. W tej części Kowar rośnie także 300-letni świerk Maciek.

Malownicze trasy

Położenie to atut miasteczka: wystarczy zaledwie 10 minut spacerem, by znaleźć się na jednym z leśnych szlaków, doskonałych do górskich biegów i spacerów z kijkami nordic walking. Co roku wytyczane są nowe pętle spacerowo-biegowo-rowerowe. Rok temu wspólnie z grupą „Kowary Biegają” oznakowano szlaki na zboczu karkonoskiej Góry Wołowej. Najnowsza trasa prowadzi na najwyższy szczyt Rudaw Janowickich – Skalnik.

Jak dojechać?

Z Wrocławia do Kowar jest około 115 km. Samochodem dojedziemy na miejsce w ok. 2 godz. Najpierw autostradą A4 w kierunku Zgorzelca, aby na węźle Kostomłoty zjechać na drogę krajową nr 5. Następnie należy kierować się na Strzegom, Kamienną Górę i Kowary.

Kowary to raj dla rowerzystów, biegaczy i miłośników spacerów

#odwiedź
DOLNY
ŚLĄSK

”

Elżbieta Zakrzewska
burmistrz Kowar

Wielkim atutem Kowar jest ich położenie. Miasto leży w malowniczej dolinie potoku Jedlica pomiędzy masywem górskim Karkonoszy i Rudawami Janowickimi, na wysokości od 420 do 1266 m n.p.m. Przez Przełęcz Okraj niedaleko stąd do Czech. Łatwo dojedzie się też do Wrocławia, Pragi i Drezna. Ze względu na wyjątkowy mikroklimat oraz działające podziemne inhalatorium radonowe, Kowary są miejscem przyjaznym dla osób

z dolegliwościami górnych dróg oddechowych i układu krążenia. Najbliższe okolice miasta już w XIX wieku były modnym terenem wypoczynkowym. Swoją rezydencję miał tu książęcy ród Reuss (Nowy Dwór) oraz magnacka rodzina Radziwiłłów (Ciszycza). Na początku XX wieku w najspokojniejszej części miasta – Wojkowie, zbudowano stylowe sanatoria przeciwgruźlicze: „Bukowiec” i „Wysoka Łąka”.

Unia Metropolii Polskich

Z kartą turystyczną TripPass skorzystasz z atrakcji

TripPass to nowa karta turysty oferująca pakiety bezpłatnych wejść i licznych zniżek do kilkudziesięciu atrakcji położonych w czterech polskich miastach: Giżycku, Lublinie, Opolu i Gdańsku. Ciekawa propozycja dla turystów stanowi szansę na odbicie się branży po lockdownach spowodowanych pandemią koronawirusa.

Gdańsk z lotu drona: kładka na wyspę Spichrzów, w górze – Żuraw: najstarszy zachowany dźwig portowy średniowiecznej Europy

– TripPass to naturalna konsekwencja akcji #Citywillwait zapoczątkowanej przez Gdańsk, a w której łącznie udział wzięło 13 polskich miast. TripPass jest kwintesencją współpracy między miastami, a nie rywalizacją o polskiego turystę – zapewnia Małgorzata Różańska z Gdańskiej Organizacji Turystycznej.

Bo współpraca między samorządami, a szczególnie miastami Unii Metropolii Miast Polskich to słowo klucz. Według danych GUS w czasie pandemii COVID-19 liczba turystów korzystających z bazy noclegowej w całym kraju zmalała o połowę – z 6 do trzech milionów. W samym Lublinie w 2020 roku w stosunku do 2019 roku zanotowano spadek liczby turystów i odwiedzających o 32 proc. Do Gdańska przybyło 44 proc. mniej gości.

– W 2021 r., ze względu na trwające obostrzenia, również spodziewamy się gorszych wyników, niż przed pandemią. Ale na podsumowanie i analizę ruchu w tym roku musimy jeszcze poczekać – podkreśla Anna Nieoczym z Lokalnej Organizacji Turystycznej z Lublina. I dodaje: –

Poprzez TripPass chcemy na nowo zaprosić do siebie gości z kraju i z zagranicy. Po ostatnim lockdownie branży turystycznej staraliśmy się wzbudzić wśród turystów pozytywny impuls do bezpiecznego podróżowania. Ostatni rok wy-

raźnie pokazał, że wspólne działania przynoszą dobre efekty.

Karta za 5 złotych

Dzięki karcie TripPass turysta otrzymuje pakiety zniżek i darmowych

wejść do muzeów, galerii, restauracji, hoteli i innych atrakcji. Wszystko za jednorazową opłatą 5 zł.

TripPass to karta imienna, więc posiadać ją może każdy członek rodziny. Nie są na niej wybijane żadne dane personalne. Procedura jest bardzo prosta. Turysta w kilku krokach zamawia kartę przez formularz na stronie trippass.pl i dodaje do tego wybrane pakiety. Kartę można odebrać zaraz po opłaceniu jej i otrzymaniu mejla z kodem QR. Lista punktów odbioru znajduje się na podanej stronie internetowej. Karta TripPass nie ma daty ważności. W ograniczonym terminie można wykorzystać specjalne bezpłatne pakiety: lubelski, gdański, giżycki i opolski. Wybrany pakiet ważny jest przez rok od jego aktywacji. W pakietach są zniżki na noclegi w wybranych hotelach, na posiłki w restauracjach czy bilety do muzeów lub obiektów MOSiR, np. Centrum Historii Sportu czy kompleksu Basenów Łabędzia w Lublinie. Analogicznie jest w Gdańsku, który oferuje pakiety np. do Narodowego Muzeum

Lublin. Na ul. Grodzkiej zobaczymy rzeźbę sztukmistrza z małpką

Morskiego, Muzeum Gdańska – Domu Uphagena.

Dla polskich turystów

Według oficjalnych danych np. z portalu visitgdansk.com, turyści z zagranicy jeszcze w 2019 r. stanowili 30 proc. całego ruchu turystycznego w Gdańsku. Rok później było ich 75 proc. mniej.

Karta TripPass powstała z myślą o przyciągnięciu przede wszystkim krajowych turystów. Podobnie jak mobilnych przewodników – aplikacji CityTalks w Lublinie czy Warszawie.

– Dzięki temu jesteśmy w stanie dotrzeć z komunikacją do właściwej grupy docelowej. To także szereg działań promocyjnych przy okazji wielu wydarzeń kulturalnych, takich jak m.in. Noc Kultury, Carnaval Sztukmistrzów czy Festiwal Legend Lubelskich, które cieszą się wyjątkowym zainteresowaniem – wylicza Anna Nieoczym z Lublina. Jednocześnie zaznacza, że na obecności turystów korzysta także gastronomia – boleśnie doświadczona podczas lockdownu.

Z kolei Gdańsk kontynuuje liczne akcje promocyjne – głównie on-line

– W sierpniu ruszamy z akcją „Jaki jest Twój powód, by wrócić do Gdańska”. Akcja ma na celu zachęcenie turystów do ponownych odwiedzin, nie tylko latem. Promujemy także wydarzenia, które generują ruch np. Jarmark św. Dominika czy Jarmark Bożonarodzeniowy – tłumaczy Małgorzata Różańska z GOT-u. Pomysłodawcy akcji TripPass liczą, że do projektu dołączy więcej miast. Dlaczego? Współpracując można osiągnąć znacznie więcej.

Piotr Bera

Więcej o TripPass: www.trippass.pl

Unia Metropolii Polskich

Kraków to miasto dla wszystkich, stąd City Helpers

Miasto powinno być przyjazne i dla miejscowych, i turystów, którzy przyjeżdżając do Krakowa też stają się na chwilę jego mieszkańcami – podkreśla Jacek Majchrowski, prezydent Krakowa, zasiadający w radzie Unii Metropolii Polskich w rozmowie z Piotrem Berą.

Jacek Majchrowski, najdłużej rządzący prezydent Krakowa. Obecnie sprawuje już 5. kadencję

„Mam szczęście mieszkać tam, dokąd inni mogą przyjechać tylko na chwilę” – to hasło długoterminowej polityki turystycznej Krakowa. Co ono oznacza?

To motto „Polityki zrównoważonej turystyki Krakowa na lata 2021-28”. Strategia powstawała w cieniu COVID-19 i w warunkach zapaści turystyki. Chcemy odnaleźć kompromis między poczuciem komfortu i odpowiednią jakością życia mieszkańców, oczekiwaniami przedsiębiorców z szeroko pojętej branży turystycznej a potrzebami odwiedzających. Miasto powinno być przyjazne i dla mieszkańców, i turystów, którzy przyjeżdżając do Krakowa, też stają się na chwilę jego mieszkańcami.

Dlatego wdrożyliśmy projekt pilotażowy City Helpers. W wakacje, od czwartku do niedzieli, na ulicach Starego Miasta i Kazimierza, można spotkać zespoły pomocników miejskich, które udzielają informacji turystycznej, pomagają w różnych sytuacjach i przypominają o zasadach obowiązujących w mieście. Chcemy, aby wszyscy

czuli się w Krakowie bezpiecznie, a zarazem mieli świadomość, że jest to przestrzeń współdzielona i że ważne jest w niej respektowanie reguł współżycia społecznego.

Równo 500 lat temu mieszkańcy Krakowa po raz pierwszy usłyszeli Dzwon Zygmunta. Ten jubileusz może być takim symbolem właśnie tego odrodzenia się po COVID-19?

Dzwon Zygmunt zabił po raz pierwszy 13 lipca 1521 roku. W chwili jego narodzin Rzeczpospolita Jagiellonów odgrywała główną rolę w polityce krajów leżących w sercu naszego kontynentu, a wpływ jej sięgał po jego krańce. Historia lubi się powtarzać. Jubileusz 500-lecia dzwonu to jedno z najważniejszych wydarzeń wakacyjnych. 13 lipca ulicami przeszła barwna parada, która klimatem nawiązała do czasów sprzed wieków. Na Wawelu do końca wakacji można oglądać obraz Jana Matejki „Zawieszenie dzwonu Zygmunta na wieży katedry w Krakowie w 1521 roku”. Ci, którzy nie wejdą na wieżę Zyguntowską i nie obejrzą oryginalnego dzwonu, będą mogli obejrzeć jego replikę, którą wystawiliśmy w Rynku Głównym.

Mamy bogatą ofertę dla turystów, którzy przyjeżdżają do miasta po rozluźnieniu obostrzeń covidowych. W Zamku Królewskim na Wawelu do końca października można zobaczyć przywiezione z kraju i z zagranicy zachowane arraszy Zygmunta Augusta na wystawie „Wszystkie arraszy króla. Powroty 2021-1961-1921”.

➤ Wierzę, że zachwyt i zainteresowanie polskimi miastami zostanie z nami też wtedy, gdy pandemia już odpuści.

Lato wypełniają koncerty, spektakle teatralne, warsztaty. Organizujemy wydarzenia w ramach Summer Jazz Festival Kraków, Festiwalu Tańców Dworskich, Święta Wianków, Święta Muzyki czy Festiwalu Muzyki Filmowej. Trwają obchody stulecia urodzin Stanisława Lema. Informacje

o wydarzeniach można znaleźć na stronie www.krakowculture.pl.

W 2020 r. liczba turystów przyjeżdżających do Krakowa spadła o 43 proc. Wzrosła natomiast liczba wycieczek jednodniowych i wypadów poza miasto tzw. city break. Jak te dane wpływają na plany miasta?

Powrót ruchu turystycznego jest uzależniony od wielu czynników. Dla turystów zagranicznych kluczowe jest odtworzenie siatki połączeń lotniczych. Warto pamiętać, że dotychczas w Krakowie ok. 75 proc. turystów to goście krajowi, dlatego skupiamy się nad umacnianiem naszej pozycji na rynku polskim. Z tą myślą uruchomiliśmy kampanię promocyjną pod hasłem: „A Ty? Co widzisz w Krakowie?” i rabaty na usługi i atrakcje turystyczne z kartą #zwiedzajkrakow, która jest promowana w Internecie. W największych miastach Polski, a także w Zakopanem pojawiły się billboardy i wielkoformatowe ekrany reklamujące Kraków. Jesteśmy aktywni w social mediach. Wielu przedsiębiorców honoruje płatność Bonem Turystycznym.

W czasie pandemii miasta Unii Metropolii Polskich wzajemnie się promowały. Jak bardzo ważna jest ta współpraca i wspieranie się przy wyjściu z turystycznego kryzysu?

Nadal się wspieramy, nawet na większą skalę niż rok temu. To przejaw solidarności dużych miast w trudnych dla nas wszystkich czasach. Pokazujemy, że nie stanowimy dla siebie konkurencji, bo przecież każde miasto może pochwalić się czymś wyjątkowym. W czasie pandemii wielu Polaków zaczęło odkrywać Polskę.

Wielu z nas uświadomiło sobie, że częściej zwiedzamy zabytki i muzea za granicą, niż swoje własne. Zapraszając do podróży po polskich miastach i podpowiadając, co i gdzie warto zobaczyć, chcemy podtrzymać to zainteresowanie Polaków własnym krajem. I wierzę, że ten zachwyt i zainteresowanie polskimi miastami zostanie z nami także wtedy, gdy pandemia już całkowicie odpuści.

Rozmawiał
Piotr Bera

Wrocławskie pokolenia

Brave Kids we Wrocławiu – pomóż w happeningu

To już 12. edycja Brave Kids. Pełną parą ruszyły już przygotowania do happeningu: trwa nabór uczestników warsztatów, którzy przygotują wielką instalację, wykorzystując materiały z recyklingu. Można stać się częścią tego wydarzenia, przekazując organizatorom plastikowe butelki.

Brave Kids to projekt edukacyjno-artystyczny, podczas którego spotykają się dzieci z całego świata. Łączy kultury i tradycje muzyczne, taneczne i teatralne odległe od siebie nieraz o tysiące kilometrów. Podczas tej edycji, która trwa przez całe lato, w planie są półkolonie, międzynarodowy obóz artystyczny, występy z udziałem 650 młodych artystów, spektakularny happening na placu Wolności, seria lokalnych festiwali na wrocławskich osiedlach, a także spektakl finałowy.

Usłyszeć młodych ludzi

Tegoroczne hasło projektu brzmi „Oddajmy głos dzieciom i młodzieży. Chcemy Was usłyszeć”. – Pandemia spowodowała, że młodych ludzi zamknięto w domach, odseparowano od rówieśników, z którymi trudno było utrzymywać bezpośrednie relacje. Chcemy oddać im głos. Pokazać, że to, co mają do powiedzenia, jest ważne – wyjaśnia Iwona Frydryszak, producent wykonawczy projektu Brave Kids.

W tym roku udało się powrócić do tradycyjnej formuły. Do Pol-

Więcej na: www.bravekids.eu

Warsztaty są okazją do budowania nowych przyjaźni i do wyrażenia ekspresji artystycznej

ski przyjechały dzieci i młodzież z różnych krajów, ponad 30 osób z Gruzji, Hiszpanii, Niemiec, Słowacji, Argentyny, Czech i Estonii. Uczestnicy Brave Kids z zagranicy będą goszczeni przez lokalne rodziny, które przyjmą ich do swoich domów, zapewniając nocleg i wyżywienie. Można

się jeszcze zgłosić jako rodzina goszcząca.

Happening i wielki finał

Wszyscy uczestnicy spotkają się na happeningu pod wrocławskim niebem, na pl. Wolności w sobotnie popołudnie, 28 sierpnia. Główną

atrakcją będzie wielkoformatowa, animowana instalacja, obrazująca głos młodych ludzi. Obiekt powstanie podczas dwutygodniowych warsztatów we Wrocławiu, a wykorzystane zostaną do tego przedmioty z recyklingu, m.in. plastikowe butelki. – Czekamy na zgłoszenia uczestników warsztatów, które

rozpoczną się 9 sierpnia – zaprasza Agnieszka Ćwieląg, koordynatorka warsztatów Brave Kids.

Punkty zbioru butelek to: Pracownia Projektów Międzykulturowych Zajezdnia (ul. Legnicka 65), Brochowskie Centrum Aktywności Lokalnej (ul. Koreańska 1A), Czasoprzestrzeń (ul. Tramwajowa 1-3), Ołbińskie Centrum Aktywności (ul. Prusa 37-39), Centrum Integracji Mieszkańców Nowe Łąki (ul. Traugutta 81), Centrum Na Przedmieściu (ul. Prądzynskiego 39A) oraz Wyższa Szkoła Humanistyczna (ul. Robotnicza 70B). Warsztaty zaś przeznaczone są dla młodzieży w wieku 14-22 lat. Potrważą od 9 do 20.08 (bez weekendu) w godz. 11.00-18.00. Przez pierwsze dwa dni w „Tratwie” przy ul. Legnickiej, a od 11.08 w Czasoprzestrzeni.

Zwieńczeniem projektu będzie 5 września spektakl podczas Wielkiego Finału Brave Kids w Sali Koncertowej Radia Wrocław. Całkowity dochód ze sprzedaży biletów zostanie przeznaczony na pokrycie kosztów podróży „odważnych dzieci” z zagranicy.

Paulina Czarnota

Pogodna Jesień zaprasza wszystkie osoby 60+

Gimnastyka, warsztaty zielarskie, zajęcia teatralne, wycieczki, muzykoterapia, zabawy taneczne i wiele innych atrakcji oferuje Dzienny Dom Pomocy „Pogodna Jesień”. Właśnie trwa rekrutacja, zapisać mogą się osoby od 60. roku życia. Zajęcia są bezpłatne.

Dzienny Dom Pomocy „Pogodna Jesień” przy ul. Litewskiej 20 we Wrocławiu stworzony został na potrzeby osób starszych, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i wsparcia w życiu codziennym.

– Naszym zadaniem jest pomoc podopiecznym w ich samodzielnym możliwie najpełniejszym funkcjonowaniu, mamy sprzyjające warunki do sprawowania opieki nad osobami, które u nas przebywają. Służymy naszym seniorom również radą i towarzyszeniem, gdy tego potrzebują – zaznacza Joanna Lehmann z Dziennego Domu Pomocy „Pogodna Jesień”.

Szeroki wachlarz atrakcji

Dom otwarty jest od godziny 8.00 do 16.00 w dni powszednie. W tym czasie na seniorów czeka szereg atrakcyjnych zajęć terapeutycznych, zespołowych, indywidualnych, zabaw i gier towarzyskich. Organizowane są także wyjścia kulturalne i wycieczki do ciekawych miejsc.

– Dysponujemy pięknym, przestronnym ogrodem, gdzie nasi seniorzy mogą zrelaksować się przy grillu lub ognisku, jak również podczas zajęć prowadzonych na świeżym powietrzu w sąsiedztwie przyrody. W godzinach popołudniowych zapewniamy naszym podopiecznym

pełnowartościowy dwudaniowy obiad – zachęca Joanna Lehmann.

Pogodna rekrutuje

Trwa nabór nowych uczestników do Dziennego Domu Pomocy „Pogodna Jesień”. Szczegółowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu 71 78 23 500 lub 71 78 23 506. W formalnościach związanych z zapisaniem się pomagają pracownicy socjalni z Zespołów Terenowej Pracy Socjalnej.

Zajęcia są bezpłatne, uczestnicy ponoszą opłaty jedynie za wyżywienie.

Paulina Czarnota

Trwa casting do serialu „Wielka Woda”

Serial katastroficzny o powodzi z 1997 r. reżyseruje Jan Holoubek, a zdjęcia we Wrocławiu potrwać od 3 do 18 sierpnia (ekipa powróci jeszcze we wrześniu). W tym terminie potrzebnych będzie ok. 500 statystów – kobiet i mężczyzn (bez względu na wiek i typ urody) oraz dzieci (tylko z aktualną zgodą z Inspekcji Pracy).

Stawka za dzień statystowania to 100 zł brutto, a zgłoszenia można wysłać do 18 sierpnia.

Jak się zarejestrować?

Chętni do wzięcia udziału w zdjęciach do serialu muszą wypełnić formularz (link na końcu artykułu) zaznaczając w nim wszystkie możliwe terminy grania. Znajdziemy tam też opisy, kogo dokładnie szuka ekipa na dany dzień, np. na 6 sierpnia poszukiwani są silni panowie do budowania barakady.

Warto zaznaczyć, że realizatorzy będą trzymali się historycznych wytycznych. Ważne, aby kobiety

ZBLORY DARKAN, SKAN POLI, WWW.FOTOPOLSKA.EU

nie miały współczesnego manicure (hybrydy, żeło, ozdoby), a mężczyźni długich bród. Zaś wszyscy chętni nie mogą mieć zbyt mocno wygolonych włosów.

Produkcji zależy, aby zgłaszali się przede wszystkim wrocławianie i mieszkańcy najbliższych okolic miasta. Z wybranymi osobami Studio ABM skontaktuje się telefonicznie lub SMS-owo, każdy otrzyma potwierdzenie uczestnic-

stwa. Stawka za dzień zdjęciowy to 100 zł brutto, ale w razie przekroczenia czasu na planie nadgodziny będą dodatkowo płatne.

W czym wystąpią statyści

Stroje będą stylizowane na lata 90. ubiegłego wieku, pojawią się także kostiumy strażaków, po-

licjantów, żołnierzy, nurków (tu prośba o gładko ogolonych panów), rzeźników, punków, anarchistów, narkomanów, bezdomnych, dziennikarzy, polityków, urzędników, pracowników zakładów pogrzebowych oraz jeden kostium... goryla.

Magdalena Talik

Formularz na: l.wroclaw.pl/casting-do-serialu

Lekcje polskiego kina dla obcokrajowców

Do 26 sierpnia potrwać pokazy uwielbianego, zwłaszcza przez zagranicznych widzów, cyklu Polish Cinema for Beginners. W jego trakcie prezentowane są najnowsze polskie filmy, zawsze z angielskimi napisami i dyskusją w tym języku.

W tym roku pokazy można zobaczyć w Czasoprzestrzeni i podczas Europejskiej Nocy Literatury.

To już 15. odsłona cyklu filmowego, podczas którego obcokrajowcy mieszkający lub przebywający

akurat we Wrocławiu mogą obejrzeć najgłośniejsze polskie filmy z angielskimi napisami, a potem o nich podyskutować.

Tematem tego sezonu Polish Cinema for Beginners jest twórczość debiutantów nowego millennium – filmowców, którzy pojawili się w polskim krajobrazie filmowym po roku 2000, a dziś nadają ton rodzimej kinematografii. Podczas 15. edycji wyświetlane będą filmy, takie jak: „Wojna polsko-ruska” Xawerego Żuławskiego, „Galerianki” Katarzyny Rosłaniec czy „Słodki koniec dnia” Jacka Borcucha.

Za nami już wprawdzie pierwsze seanse, m.in. „Cór dancingu” Agnieszki Smoczyńskiej, ale do końca cyklu jeszcze kilka naprawdę wartych uwagi tytułów. W czwartek, 12 sierpnia, będzie można

zobaczyć w Czasoprzestrzeni film „Galerianki” Katarzyny Rosłaniec.

W sobotę (21 sierpnia) wyjątkowo projekcja filmu pt. „Wojna polsko-ruska” Xawerego Żuławskiego odbędzie się w innej lokalizacji – w Beach Barze Mariny Kleczków przy ul. Pasterskiej 2b (seans podczas Europejskiej Nocy Literatury). To ekranizacja książki Doroty Masłowskiej. W filmie rolę Silnego zagrał Borys Szyc.

Na zakończenie cyklu, 28 sierpnia (czwartek), film „Słodki koniec dnia” Jacka Borcucha, w którym główną rolę zagrała aktorka Krystyna Janda.

Wszystkie seanse rozpoczynają się o godzinie 20.30. Wstęp wolny.

Magdalena Talik

MATERIAŁY ORGANIZATORA

Film „Słodki koniec dnia” będzie można zobaczyć 28 sierpnia

Spektakle Teatru na Leżakach

Niezobowiązująca atmosfera, energetyczne widowisko i muzyka na żywo. Takie są spektakle Teatru na Leżakach, który ponownie zawita do Wrocławia, tym razem z zupełnie nowymi przedstawieniami. W piątek i sobotę Teatr Pijana Sypialnia wystawi dwa premierowe spektakle – przedstawienie „Poper”, czyli wybuchową mieszankę konwencji z pełnymi dobrego humoru piosenkami i wypełnione ludową muzyką w nowoczesnej odsłonie widowisko „Łojdyrydy”.

Spektakle odbędą się w Magnolia Park przy ul. Legnickiej 58 we Wrocławiu:

- 6 sierpnia, godz. 20.30, „Łojdyrydy”, wstęp bezpłatny
- 7 sierpnia, godz. 20.30, „Poper”, wstęp bezpłatny

Vertigo Summer Jazz Festival

Pomysł na festiwal wziął się z potrzeby promocji muzyki jazzowej w przestrzeni miejskiej Wrocławia. Festival Vertigo to próba przełamania „zamkniętych” form muzyki jazzowej i pokazania jej szerokiej publiczności. To promocja zarówno ciekawych miejsc w stolicy Dolnego Śląska, jak i wspaniałych wrocławskich muzyków.

Przed nami jeszcze trzy sierpniowe koncerty:

- 12 sierpnia – Chojnacki / Miguła Contemplation – koncert na tarasie Hotelu Monopol,
- 22 sierpnia – Avi Jazzar – koncert w Ossolineum,
- 26 sierpnia – Tomasz Wendt Trio – koncert w Słodowej na Dachy.

Bilety na wszystkie płatne wydarzenia w ramach Festiwalu dostępne są pod linkiem: bit.ly/3gOcrxr.

Vertigo Summer Jazz Festival organizowany jest przy współpracy z Urzędem Miejskim Wrocławia.

Dla obcokrajowca

Результати набору до ліцеїв та технікумів. Ще є вільні місця

Про бажання вчитися у ліцеях та технікумах Wrocława повідомило понад 7,5 тис. учнів, понад 3,3 тис. з них – це учні з-поза Wrocława. У різних типах навчальних закладів ще є понад 700 вільних місць.

Цього року вроцлавські початкові школи закінчили 5240 учнів. На них чекає майже 7 тис. місць у різних типах шкіл: ліцеях, технікумах, а також професійно-технічних школах (училищах).

3 серпня розпочнеться додатковий набір.

Наступні етапи і дати

- 3 серпня Управління освіти та школи опублікують інформацію про число вільних місць, і 3 серпня

розпочнеться додатковий набір. Перелік шкіл із вільними місцями можна буде побачити на сайті про набір.

- До 5 серпня учні подаватимуть клопотання (по-

дання) до шкіл, де після I набору будуть вільні місця.

- 16 серпня приймальні комісії оголосять списки осіб, яких буде прийнято під час додаткового набору.

«Чорна вдова» українською мовою

8 серпня в 15.00 год. в Кінотеатрі Nowe Horyzonty показ мультфільму «Чорна вдова» українською мовою. Це шпигунський трилер. Головна героїня стикається з давньою травмою, коли в її житті знову з'являється зловісна організація. Це унікальна можливість побачити цей фільм українською у Wrocławі.

Розпочалася будова Західної вісі

На початку липня розпочато будівлю Західної вісі. Йдеться про другий етап об'їзної дороги довкола Лесьніци. Вартість інвестиційного проекту – 181 млн. злотих.

Західна вісь замкне у коло об'їзну дорогу довкола мікрорайону Лесьніца. Завдяки цьому, рух транспортних засобів буде спрямовано с нинішньої дороги державного значення № 94 на дорогу, що веде в об'їзд мікрорайону Лесьніца.

Дорога може також вести до вул. Гранічної, що веде до Об'їзної автомагістралі Wrocława. Роботи, що варті майже 181,5 млн. злотих, виконає консорціум фірм: «Bickhardt Bau Polska», «Bickhardt Bau AG», Підприємство з питань інженерних робіт «КВІ», Управління мереж та живлення, а також «Інстал Лех».

Роботи розпочато

У перший тиждень липня між вул. Грабовою та потоком Луговня роботи розпочато від т.зв. «першої лопати».

– Перебудова вул. Космонавтів складається з трьох етапів. Ми розпочнемо від найважливішого, тобто перебудови колії. Її буде відсунуто на південь від тої, що вже побудована (в бік онкологічної лікарні, що саме будується – прим. ред.). Пізніше нас чекає будова південної проїзної частини і наприкінці

– північної – так говорив у квітні Пьотр Вількош, представник консорціуму Тов. з о.в. «Bickhardt Bau Polska».

Results of recruitment for secondary schools

Over 7,500 pupils want to attend secondary schools in the capital of Lower Silesia, over 3,300 of which are pupils from outside Wrocław. Over 700 places in various types of schools are still available.

5,240 pupils are leaving Wrocław primary schools this year. There are almost 7,000 places awaiting them in general and technical secondary schools and vocational schools. recruitment will start.

Further stages – dates

- The Board of Education and schools will publish information about the number of available places by 3rd August; on the same day, the supple-

mentary recruitment will begin. The number of available places will also be published on the recruitment website.

- Pupils may submit applications to schools where places will become available after the 1st recruitment by 5th August.
- On 16th August, recruitment boards will publish lists of candidates qualified in the supplementary recruitment.

The Western Axis already under construction. Archaeological works for a start

At the beginning of July, the first spade was dug into the ground at the construction site of the Western Axis – the second stage of the Leśnica ring road. The investment costs over 181 million PLN.

The Western Axis will complement the Leśnica ring road. It is designed to direct transit from the current national road no. 94 to the route bypassing the Leśnica housing estate and bring it to ul. Graniczna, which leads to the Wrocław Motorway Ring Road. Works for almost 181.5 million PLN will be performed by a consortium of companies: Bickhardt Bau Polska, Bickhardt Bau AG, Przedsiębiorstwo Robót Inżyn-

nieryjnych KBI, Zakład Sieci i Zasilania, and Instal Lech.

Works have just started

In the first week of July between ul. Grabowa and the Ługowina stream, the first spade was dug into the ground.

‘The reconstruction of ul. Kosmonautów consists of three stages.

We will start with the most important thing – the reconstruction of the trackage, which will be moved away to the south from the existing location (towards the oncological hospital under construction – editorial note). Then we are going to build the southern roadway and eventually the northern roadway, explained Piotr Wilkosz, a representative of Bickhardt Bau Polska Sp. z o.o., in April.

Sport

Śleza gotowa na awans do drugiej ligi

– To będzie nasz 10. z rzędu sezon w III lidze i już wystarczy. Nie będę ukrywać, że marzy nam się awans – mówi przed startem rozgrywek (7 sierpnia) Dariusz Parossa z piłkarskiej Ślezy Wrocław.

Śleza ubiegły sezon zakończyła na najniższym stopniu podium III ligi. Wrocławianie grali efektywny i efektywny futbol strzelając aż 97 goli. Śleza jako jedyny zespół w lidze trafił do siatki rywala w każdym meczu, a Piotr Stępień został królem strzelców (25 goli). To jednak nie zapewniło końcowego zwycięstwa.

Liczy się tylko 1. pozycja

– Trener Grzegorz Kowalski powiedział w jednym z wywiadów, po pechowo przegranym meczu w Chorzowie z Ruchem, że liczy się tylko pierwsza pozycja, a druga czy trzecia nie ma żadnego znaczenia. Graliśmy ofensywną piłkę, ale liczy się liczba zdobytych punktów, a tych mieliśmy mniej od Ruchu – tłumaczy Parossa, podkreślając, że czas na awans do II ligi. – Chcemy też zająć jak najdalej w Pucharze Polski. Nie

Śleza Wrocław chce wywalczyć awans do II ligi

odpuścimy pucharowych rozgrywek na szczeblu regionalnym, w których zwyciężyliśmy w dwóch ostatnich edycjach – przypomina.

Śleza do sezonu przygotowywała się od lipca. W treningach uczestniczyło wielu testowanych zawod-

ników, ponieważ klub przeszedł przebudowę. Do pierwszoligowej Puszczy Niepołomice wypożyczony został Jakub Gil.

Na drugoligowych boiskach zagrają Filip Olejniczak w Śląsku II Wrocław i Tomasz Dyr w Ruchu Chorzów.

– Te transfery potwierdzają, że pod okiem trenera Grzegorza Kowalskiego piłkarze doskonale się rozwijają, a najlepszym przykładem jest Szymon Lewkot, podstawowy piłkarz Śląska – podkreśla Parossa.

Strzał w dziesiątkę

Lewkot był dwukrotnie wypożyczony ze Śląska do Ślezy, gdzie rozwinął się jego talent. Trener Kowalski przekwalifikował Lewkota z ataku do obrony, co okazało się strzałem w dziesiątkę. W klubie zagra także dwóch nowych graczy – Adrian Niewiadomski i Brazylijczyk Alefe Lima Santos. Śleza zapewnia, że wkrótce zostaną ogłoszone kolejne nazwiska.

Śleza swoje mecze rozgrywa w centrum piłkarskim przy ul. Kłokoczyckiej 5. Tutaj kibice zobaczą m.in. mecze przeciwko Polonii Bytom i LKS Goczałkowice-Zdrój. Klub liczy na wsparcie kibiców. – Ten zespół zawsze świetnie się ogląda, a czas spędzony na meczach stracony nie będzie – zapewnia Parossa.

Piotr Bera

Tydzień w skrócie

Natalia Kaczmarek z wrocławskiego AWF-u mistrzynią olimpijską w sztafecie mieszanej 4x400 m. To pierwszy złoty medal dla Polski na igrzyskach w Tokio. Sztafeta z czasem 3:09.87 ustanowiła rekord Europy oraz rekord olimpijski. W 125-letniej historii nowożytnego olimpiizmu dwoje wrocławian stanęło na najwyższym stopniu podium. Dwukrotnie dokonali tego Józef Zapędzki i Renata Mauer-Różańska.

3. i 4. runda cyklu Grand Prix, rozgrywana we Wrocławiu, przejdzie do historii polskiego żużla. W obu rundach na najwyższym stopniu podium stanął **Bartosz Zmarzlik**. W klasyfikacji generalnej prowadzą dwaj zawodnicy Betardu Sparty Wrocław – Maciej Janowski i Artiom Łaguta.

Panthers Wrocław wzmocniło dwóch zagranicznych graczy: ofensywny liniowy Stefan Drecun z Serbii i kopacz Tadhg Leader z Irlandii. Obaj zagrają w rozgrywkach European League of Football.

Śląsk Wrocław w rewanżowym meczu eliminacji Ligi Konferencji zremisował z Araratem Erywań 3:3 i awansował do kolejnej fazy rozgrywek. W III rundzie na podopiecznych Jacka Magiera czeka izraelski Hapoel Beer Sheva.

Pamiętajcie, na sukces potrzeba czasu

– Pracowitość, cierpliwość i wytrwałość w dążeniu do celu są cechami kluczowymi w sporcie – taki przepis na sukces przedstawia wrocławianin Rafał Omelko, mistrz świata i Europy w sztafecie 4x400 m, w rozmowie z Patrykiem Załęcznym.

Rafał Omelko razem ze sztafetą 4x400 ustanowił halowy rekord świata w 2018 roku

Kontuzje doskwierały panu od dłuższego czasu, jednak zakończenie kariery w kwietniu tego roku wielu fachowców uznało za zaskakujące.

W 2010 roku przeszedłem operację ścięgna Achillesa, która umożliwiła mi dalszy rozwój kariery. Jednak przez 10 lat odczuwałem skutki tego urazu. W ostatnim czasie problemy się nasiliły, przez co ubiegły sezon musiałem zakończyć po trzech startach. A forma była obiecująca. Co więcej, w trakcie przygotowań do sezonu olimpijskiego ścięgno znowu dało o sobie znać, przez co nie mogłem skupić się na osiągnięciu życiowej dyspozycji, a wówczas tylko to mnie interesowało. Uznałem, że to pora, by posłuchać organizmu i zakończyć karierę.

Jest pan spełnionym zawodnikiem?

Mam świadomość, że mogłem osiągnąć więcej. Niedościęgnięty

celem było pokonanie 400 m w czasie poniżej 45 sekund. Niewiele mi zabrakło, jednak ta magiczna granica nie „pękła”. Z drugiej strony wywalczenie tytułu halowego mistrza świata okraszonego rekordem świata w sztafecie 4x400 to osiągnięcie, o którym nawet nie marzyłem. Jestem wdzięczny za możliwość zrealizowania się w sporcie, bo wiem, jak wielu utalentowanych zawodników przegrało swoją walkę z kontuzjami na dużo wcześniejszym etapie niż ja.

Który start najbardziej zapadł panu w pamięć?

Wspominałem o złotym medalu halowych MŚ w sztafecie 4x400. To bez wątpienia największe osiągnięcie i zarazem wyczyn, który najbardziej zaistniał w świadomości kibiców. Dla mnie każdy start w sztafecie reprezentacyjnej był niesamowity. Jednocześnie osobne miejsce w moim sercu mają indywi-

dualne osiągnięcia, takie jak choćby srebrny medal halowych ME w biegu na 400 m w Belgradzie.

Co może pan powiedzieć młodym sportowcom, którzy marzą o tym, by osiągnąć tak wiele?

Pracowitość, cierpliwość i wytrwałość w dążeniu do celu są cechami kluczowymi w sporcie. Warto myśleć o swojej karierze w dłuższej perspektywie. Nie należy skupiać się wyłącznie na osiągnięciu wyników w młodym wieku.

Niekiedy potrzeba więcej czasu, żeby wejść na odpowiedni poziom. Jestem tego doskonałym przykładem. Ważne, aby rozwój był harmonijny i umożliwiał pokazanie swojego pełnego potencjału w sporcie seniorskim. Tutaj kluczową rolę odgrywa na pewno trener.

Rozmawiał
Patryk Załęczny

WYDARZENIA SPORTOWE

piłka nożna

Liga Konferencji Europy:
III runda kwalifikacji:
5.08, godz. 20.00,
WKS Śląsk Wrocław
– Hapoel Beer Sheva
(transmisja Polsat Sport).

III liga: 7.08, godz. 17.00
LKS Goczałkowice-Zdrój
– **Śleza Wrocław**

PKO Ekstraklasa:
8.08, godz. 20.00,
WKS Śląsk Wrocław
– **Lechia Gdańsk**
(transmisja Canal+ Sport)
Stadion Wrocław,
bilety.slaskwroclaw.pl

Wydarzenia

Trwa nabór zgłoszeń do Jarmarku Rzemieślniczego

Od 24 do 26 września rzemieślnicy z Wrocławia i regionu będą mogli zaprezentować swoje wyroby. Ruszył nabór zgłoszeń do Jarmarku Rzemieślniczego. Miasto Wrocław, organizator Wrocławskiego Święta Rzemiosła, udostępnia lokalnym wytwórcom bezpłatne miejsca do handlu. Jarmark będzie częścią trzydniowego wrocławskiego Święta Rzemiosła. Kramy zostaną

postawione przy skrzyżowaniu ulic: Szewskiej, Wita Stwosza i Łaciarskiej, na terenie placu przy katedrze św. Marii Magdaleny we Wrocławiu. Handlować mogą rzemieślnicy i rękodzielnicy, którzy prowadzą działalność gospodarczą na terenie Dolnego Śląska i okolic. Zgłoszenia przyjmowane są poprzez formularz zgłoszeniowy: l.wroclaw.pl/swieto-rzemiosla. Należy go wypełnić i przesłać w formie elektronicznej na adres: brg@um.wroc.pl do 13.08.2021 do godziny 15.00.

Podziel się zdjęciami i weź udział w warsztatach

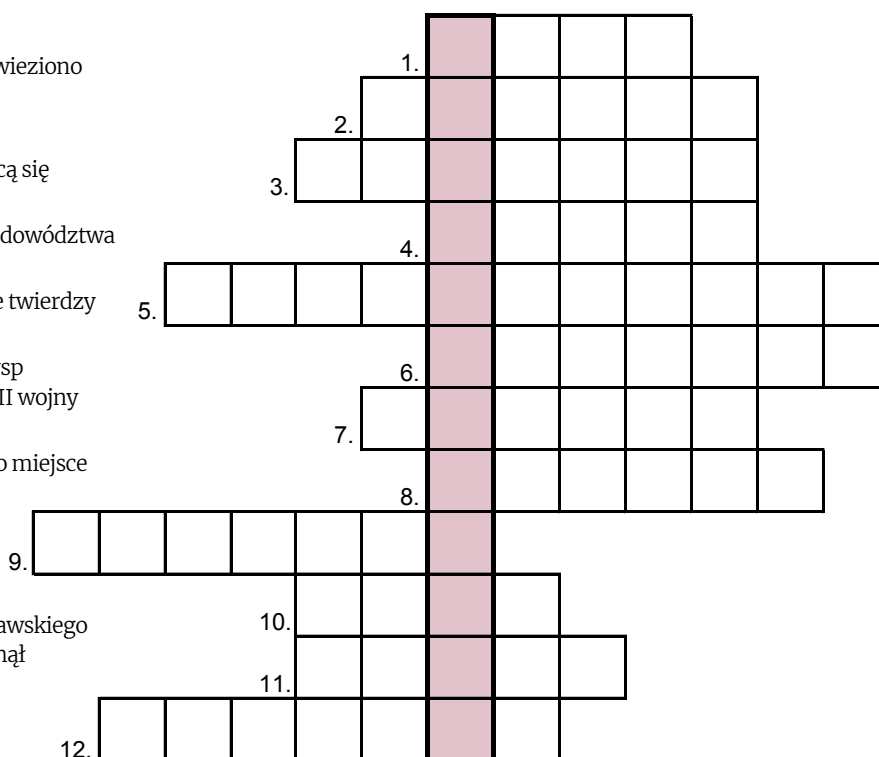
Podczas cyklu warsztatów w ramach „Druki na Krzykach 2 – co ze starych tkanin” będzie można dowiedzieć się, jak pozornie zniszczonym materiałom nadać nowe życie. W trakcie trzech spotkań (8 i 15.08, 4.09) poznamy m.in. metodę sitodruku, własnoręcznie nadrukowując grafiki na woreczkach i fartuchach wykonanych z tkanin z drugiego obiegu. Orga-

nizatorzy zachęcają, by motywy graficzne nawiązywały do nazw ulic i specyfiki dawnej dzielnicy Krzyki. Jeśli mieszkacie w okolicy, macie ulubione szyldy, ukochaną zdobioną kamienicę, podzielcie się zdjęciami tych miejsc. Odnalezionym napisom z murów i litery szyldów osiedlowych sklepów posłużą jako inspiracja do stworzenia nadruków. Wszystkie spotkania odbędą się w Przed-Pokoju H13, ul. Hercena 13. Są bezpłatne, ale obowiązują zapisy: drukinakrzykach@gmail.com.

Krzyżówka nr 48

- Z tą dziedziną sztuki związane jest Moviegate, ekspozycja w podziemiach pod placem Solnym.
- Środek transportu, którym w czasie II wojny światowej wywieziono z Wrocławia złoto z wrocławskich banków.
- Dzisiejsze zastosowanie schronu pod placem Nowy Targ.
- Podziemny ....., do dziś łączy Piwnicę Świdnicką ze znajdującą się naprzeciwko ratusza kamienicą, służył do transportu piwa.
- Wrocławskie wzgórze, pod którym znajdowała się siedziba dowództwa Twierdzy Wrocław w czasie II wojny światowej.
- Z niemieckiego: „twierdza”, nazwa używana dla określenia twierdzy Wrocław w czasie II wojny światowej.
- W podziemiach biblioteki na jednej z tych wrocławskich wysp także mieściło się dowództwo Twierdzy Wrocław, podczas II wojny światowej.
- Pomieszczenie znajdujące się pod posadzką kościoła, często miejsce pochówku.
- Brama ....., nazwa jednego z przejść podziemnych Wrocławia, z zachowanymi elementami dawnych fortyfikacji.
- Nazwisko wykreowanego przez Marka Krajewskiego wrocławskiego policjanta, bohatera cyklu książek kryminalnych, który zginął w podziemiach Wrocławia.
- Okres w historii, w którym najbardziej przydają się podziemne schrony.
- Budowla, w której dziś znajduje się Muzeum Współczesne Wrocław.

Regulamin konkursu

www.wroclaw.pl/biuletyn/#konkurs

Aby wygrać jedną z trzech nagród, wystarczy wysłać hasło z krzyżówki SMS-em pod numer **664 072 606**. Koszt jednego SMS-a wg taryfy operatora. W treści należy wpisać numer biuletynu i po kropce prawidłową odpowiedź.

W tym numerze będzie to **48.HA-SŁO** (słowo HASŁO należy zastąpić rozwiązaniem krzyżówki).

Na odpowiedzi czekamy do **12 sierpnia br. do godz. 20.00**. Trzech zwycięzców wyłonimy

zgodnie z regulaminem spośród autorów prawidłowych odpowiedzi do 19 sierpnia br.

Skontaktujemy się z nimi w ciągu trzech dni roboczych z numeru telefonu 71 776 71 00.

W tym wydaniu do zdobycia są: **bluza i worek z herbem Wrocławia, a także gra z krasnoludkami**. Zwycięzcy z numeru 46 (hasło: Letnie Igrzyska) to dwaj panowie: Radosław i Michał oraz pani Aneta. Gratulujemy!

Bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia

Numer ratunkowy: **112**

Pogotowie Ratunkowe: **999**

Policja: **997**

Straż Pożarna: **998**

Straż Miejska: **986**

Centrum Powiadomiania Ratunkowego WOPR (nr ratunkowy nad wodą): **601100100**

Centrum Zarządzania Kryzysowego: **71 770 22 22**

Telefony awaryjne

(bezpłatne, czynne całą dobę)

Pogotowie energetyczne: **991**

Pogotowie gazowe: **992**

Pogotowie ciepłownicze: **993**

Pogotowie wodno-kanalizacyjne: **994**

Infolinie

Centrum Informacji Turystycznej: **71 344 3111** (pn.-pt. 9.00-19.00)

Punkt Informacji dla Obcokrajowców: **71 772 49 50** (pn.-pt. 9.00-16.00)

Wsparcie osób z niepełnosprawnościami: **71 777 89 61** (Biuro Wrocław Bez Barier, pn.-pt. 7.45-15.45)

Infolinia Urzędu Miejskiego Wrocławia: **71 777 77 77** (pn.-pt. 8.00-18.00)

Ważne telefony – pozostałe

Zgłoś dym ze spalania odpadów: **986** (całodobowo) lub **71 310 06 46** (pn.-pt. 7.00-14.00)

Zgłoś chore lub ranne dzikie zwierzę: **71 770 22 22** (całodobowo) lub **71 799 67 00** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Zgłoś bezpańskiego psa lub kota: **986** (całodobowo) lub **71 362 56 74** (pn., śr., czw., pt 9.00-16.30, wt. 9.00-18.30, sb., nd. 9.00-15.00)

Zgłoś awarię do ZDiUM: **71 376 00 22, 19501** (całodobowo) Centrum Obsługi Klienta MPWiK: **71 34 09 655** (pn.-pt. 8.00-15.00, śr. 8.00-17.00)

Biuro Obsługi Pasażera MPK: **71 321 72 70/71** (pn.-pt. 7.00-21.00)

Miejskie Biuro Rzeczy Znalezionych: **71 376 08 96** (pn.-pt. 8.00-14.00, śr. 8.30-16.00)

Miejski Rzecznik Konsumentów: **71 777 79 02** (pn.-pt. 7.45-15.45)

Taxi Senior: **794 123 124**

Telefon Zaufania MOPS: **512 198 939**

➤ Napisz do nas!

REDAKCJA

pl. Solny 14, 50-062, Wrocław,
www.wroclaw.pl,
e-mail: biuletyn@araw.pl

Redaktor naczelna

Ewa Wapłak

Redaktor wydania

Paulina Czarnota

DRUK

AGORA
ul. Daniszewska 27
03-230 Warszawa

WYDAWCA

Gmina Wrocław